ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)
της 11ης Ιουλίου 2002 *

Στην υπόθεση Τ-152/99,

Hijos de Andrés Molina, SA (HAMSA), υπό δικαστική εκκαθάριση, με έδρα στη Σεβίλη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους L. M. Olivencia Brugger και J. L. Ballester García-Izquierdo, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από το

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από τον D. S. Ortiz Vaamonde, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνον,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την I. Martínez del Peral και τον Δ. Τριανταφύλλου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 1999/484/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ισπανική Κυβέρνηση στην επιχείρηση Hijos de Andrés Molina SA (HAMSA) (ΕΕ L 193, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από την P. Lindh, Πρόεδρο, και τους R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, M. Βηλαρά και N. J. Forwood, δικαστές,

γραμματέας: O. Speltdoorn, εισηγητής σε γραφείο δικαστή,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της της 3ης Μαΐου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς

1 Η επιχείρηση Hijos de Andrés Molina SA (στο εξής: προσφεύγουσα ή επιχείρηση) είναι εγκατεστημένη στην επαρχία Jaén (Ισπανία) και οι δραστηριότητές της συνίστανται στην παρασκευή προϊόντων κρέατος, ζωοτροφών και τυροκομικών προϊόντων καθώς και στην εκτροφή και τη σφαγή χοιροειδών. Αρχικώς, το εταιρικό κεφάλαιο της επιχειρήσεως κατείχε η οικογένεια Molina.

2 Στις 13 Μαρτίου 1995, το Juzgado de Primera Instancia αριθ. 4 της επαρχίας Jaén έθεσε την προσφεύγουσα, η οποία αντιμετώπιζε κατά τα τελευταία έτη χρηματοοικονομικές δυσχέρειες, σε κατάσταση παύσεως των πληρωμών.

3 Με συμφωνία συναφθείσα στις 5 Μαΐου 1995, η οικογένεια Molina μεταβίβασε, έναντι καταβολής μιας ισπανικής πεσέτας (ESP), την ψιλή κυριότητα των μετοχών της στο Instituto de Fomento de Andalucía (στο εξής: IFA), δημόσιο οργανισμό εξαρτώμενο από την αυτόνομη κοινότητα της Ανδαλουσίας (Ισπανία). Κατά τη συμφωνία αυτή, η οικογένεια Molina θα ανακτούσε αυτόματα την πλήρη κυριότητα των εν λόγω μετοχών στις 31 Δεκεμβρίου 1997.

4 Τον Δεκέμβριο του 1995, η προσφεύγουσα εκπόνησε σχέδιο αναδιαρθρώσεως για την αντιμετώπιση των δυσχερειών της (στο εξής: σχέδιο αναδιαρθρώσεως ή σχέδιο). Το σχέδιο αυτό υπέστη μια πρώτη αναθεώρηση τον Απρίλιο του 1997 (στο εξής: συμπλήρωμα του Απριλίου 1997) και μια δεύτερη τον Ιανουάριο του 1998.

5 Με έγγραφο της 1ης Ιουλίου 1996, η Ισπανική Κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ), οψίμως, σειρά ενισχύσεων που χορήγησε το IFA στην προσφεύγουσα, ήτοι:

— «ενισχύσεις διασώσεως», χορηγηθείσες μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995 υπό τη μορφή:

  — δύο εγγυήσεων, ποσού αντιστοίχως 100 και 50 εκατομμυρίων ESP·

  — τριών δανείων, ποσού αντιστοίχως 350, 125 και 25 εκατομμυρίων ESP με ετήσιο επιτόκιο 6 %, το οποίο προσαρμόστηκε, από 9ης Απριλίου 1996, στο ύψος του επιτοκίου που ίσχυε για τη διατραπεζική αγορά της Μαδρίτης (στο εξής: MIBOR) προσαυξημένο κατά 0,5 %·

— «ενισχύσεις αναδιαρθώσεως», χορηγηθείσες μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουνίου του 1996 υπό τη μορφή:

  — τριών εγγυήσεων, ποσού αντιστοίχως 100, 75 και 25 εκατομμυρίων ESP (η τελευταία αυτή εγγύηση χορηγήθηκε για ποσό 21 748 150 ESP)·

— δύο δανείων, ποσού αντιστοίχως 1,739 δισεκατομμυρίων ESP (με επιτόκιο ίσο προς το MIBOR + 0,5 %) και 850 εκατομμυρίων ESP (με επιτόκιο 10,5 %).

6 Εξετάζοντας την κοινοποίηση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα είχε λάβει επίσης, πριν από τον Μάιο του 1995, τις ακόλουθες ενισχύσεις:

— δάνειο ποσού 375 εκατομμυρίων ESP, με επιτόκιο 10 %, το οποίο χορηγήθηκε στις 12 Αυγούστου 1993·

— εγγύηση ποσού 375 εκατομμυρίων ESP, χορηγηθείσα στις 18 Ιουνίου 1993·

— δάνειο ποσού 550 εκατομμυρίων ESP, με επιτόκιο 6 %, το οποίο χορηγήθηκε στις 28 Ιουνίου 1994·

— εγγύηση ποσού 200 εκατομμυρίων ESP, χορηγηθείσα στις 28 Ιουνίου 1994.

7 Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι, μετά την κοινοποίηση, η προσφεύγουσα έλαβε τις ακόλουθες ενισχύσεις:

— δάνειο ποσού 1,100 δισεκατομμυρίων ESP, με επιτόκιο ίσο προς το MIBOR + 0,5 %, χορηγηθέν στις 5 Νοεμβρίου 1996·

— δάνειο ποσού 700 εκατομμυρίων ESP, με επιτόκιο ίσο προς το MIBOR + 0,5 %, χορηγηθέν σε δύο δόσεις στις 2 Ιουνίου και στις 31 Ιουλίου 1997·

— εγγύηση ποσού 450 εκατομμυρίων ESP, χορηγηθείσα στις 6 Φεβρουαρίου 1998·

— εγγύηση ποσού 300 εκατομμυρίων ESP, χορηγηθείσα στις 2 Μαΐου 1997·

— δάνειο ποσού 275 951 288 ESP, το οποίο προέκυπτε από την ανάληψη εκ μέρους του IFA, μέσω της δημόσιας επιχειρήσεως Sociedad para la Promoción y Reconversión de Andalucía SA, στις 2 Αυγούστου 1996, της υποχρεώσεως εκ δανείου ποσού 300 εκατομμυρίων ESP που είχε χορηγήσει στην προσφεύγουσα το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα Caixa d'Estalvis i de Pensions de Barcelona.

8 Με έγγραφο της 29ης Απριλίου 1997, η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ισπανική Κυβέρνηση την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ και την κάλεσε να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της. Τα λοιπά κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι ενημερώθηκαν για την κίνηση της διαδικασίας αυτής και προσκλήθηκαν να διατυπώσουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους με τη δημοσίευση του ανωτέρω εγγράφου στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 26ης Ιουνίου 1997 (ΕΕ C 196, σ. 10). Η Ισπανική Κυβέρνηση κοινοποίησε τις παρατηρήσεις της με έγγραφα της 4η, 11ης και 23ης Ιουλίου και της 21ης Αυγούστου 1997. Τρίτοι ενδιαφερόμενοι διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους με έγγραφα της 27ης Ιανουαρίου, 6ης Φεβρουαρίου, 26ης και 28ης Μαΐου και 22ας Ιουλίου 1997. Με έγγραφο της 16ης Μαρτίου 1998, η Ισπανική Κυβέρνηση διατύπωσε σχόλια επί των τελευταίων αυτών παρατηρήσεων.

9 Στις 29 Απριλίου 1997, το IFA κεφαλαιοποίησε, μέχρι ποσού 4,680 δισεκατομμυρίων ESP, μέρος των χρεών της προσφεύγουσας. Το κεφάλαιο της τελευταίας μειώθηκε

στη συνέχεια σε 500 εκατομμύρια ESP. Κατόπιν των ενεργειών αυτών, το IFA κατέστη κάτοχος κατά 80,6 % των μετοχών της προσφεύγουσας, η δε οικογένεια Molina κατείχε πλέον μόνον το απομένον 19,4 %.

10 Στις 28 Μαΐου 1997, η γενική συνέλευση των δανειστών της προσφεύγουσας συνήνεσε σε συμφωνία για τη διαγραφή χρεών η οποία εγκρίθηκε, στις 3 Νοεμβρίου 1997, από το Juzgado de Primera Instancia αριθ. 4 της επαρχίας Jaén (στο εξής: συμφωνία για τη διαγραφή χρεών). Το Ισπανικό Δημόσιο και ο ισπανικός οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως παρεχώρησαν διαγραφές χρεών στην προσφεύγουσα μέσω ατομικών συμβάσεων. Κατά τον τρόπο αυτό, η προσφεύγουσα έτυχε των ακόλουθων διαγραφών χρεών εκ μέρους δημόσιων οργανισμών:

— 2 192 754 000 ESP, επί συνόλου 2 211 154 000 ESP, εκ μέρους του IFA·

— 69 089 000 ESP, επί συνόλου 87 489 000 ESP, εκ μέρους της Junta de Andalucía·

— 158 800 000 ESP, επί συνόλου 177 199 000 ESP, εκ μέρους του Ayuntamiento de Jaén·

— 338 589 000 ESP, επί συνόλου 927 876 000 ESP, εκ μέρους του Ισπανικού Δημοσίου·

— 789 938 000 ESP, επί χρέους προκύπτοντος από τη μη καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως ποσού 1,479 δισεκατομμυρίων ESP, εκ μέρους του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως·

— 5 144 000 ESP, επί συνόλου 11 221 000 ESP, εκ μέρους της Confederación Hidrográfica del Guadalquivir.

11 Με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ισπανική Κυβέρνηση για την απόφασή της να συμπεριλάβει στη διαδικασία την εκ μέρους των δημόσιων οργανισμών κεφαλαιοποίηση και διαγραφή χρεών, για τις οποίες έγινε λόγος ανωτέρω, και την κάλεσε να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της. Τα λοιπά κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι ενημερώθηκαν για τη διεύρυνση της διαδικασίας και προσκλήθηκαν να διατυπώσουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους με τη δημοσίευση του ανωτέρω εγγράφου στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 27ης Νοεμβρίου 1997 (ΕΕ C 361, σ. 3). Οι ισπανικές αρχές διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους με έγγραφο της 19ης Δεκεμβρίου 1997, και οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι με έγγραφα της 15ης και της 23ης Δεκεμβρίου 1997. Οι ισπανικές αρχές παρέσχαν συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία με έγγραφα της 2ας και 16ης Μαρτίου, 16ης Ιουλίου, 8ης Σεπτεμβρίου και 21ης Οκτωβρίου 1998.

12 Στις 3 Φεβρουαρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 1999/484/ΕΟΚ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ισπανική Κυβέρνηση στην προσφεύγουσα (ΕΕ L 193, σ. 1, στο εξής: επίδικη απόφαση).

13 Το διατακτικό της επίδικης αποφάσεως έχει την ακόλουθη διατύπωση:

«Άρθρο 1

Οι ακόλουθες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ισπανία στην [προσφεύγουσα] είναι παράνομες δεδομένου ότι χορηγήθηκαν χωρίς να μπορέσει η Επιτροπή να αποφανθεί σχετικά κατά το στάδιο του σχεδίου. Επιπλέον, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης και δεν δύνανται να υπαχθούν στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του προαναφερθέντος άρθρου, και για το λόγο αυτό πρέπει να ανακληθούν.

1. Κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων· πρόκειται για:

α) εγγύηση ύψους 375 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 18 Ιουνίου 1993 και εκτελέσθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 1996 έναντι ποσού 401 934 206 [ESP]·

β) εγγύηση ύψους 200 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 28 Ιουνίου 1994 και εκτελέσθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1996 έναντι ποσού 207 578 082 [ESP]·

γ) εγγύηση ύψους 100 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 16 Αυγούστου 1995 και αντικαταστάθηκε στις 19 Αυγούστου 1996 και στις 11 Νοεμβρίου 1997 με ισόποση εγγύηση·

δ) εγγύηση ύψους 50 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 1995 και αντικαταστάθηκε στις 19 Αυγούστου 1996 και στις 11 Νοεμβρίου 1997·

ε) τρεις εγγυήσεις για τα ακόλουθα ποσά: 100 εκατομμύρια [ESP], που χορηγήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 1996, 75 εκατομμύρια [ESP], που χορηγήθηκε στις 20 Αυγούστου 1996, και 21 748 150 [ESP], που χορηγήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 1997·

στ) δύο εγγυήσεις για τα ακόλουθα ποσά: 450 εκατομμύρια [ESP], που χορηγήθηκε στις 6 Φεβρουαρίου 1998 και 300 εκατομμύρια [ESP], που χορηγήθηκε στις 2 Μαΐου 1997.

2. Κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή δανείου· πρόκειται για:

α) δάνειο ύψους 375 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 12 Αυγούστου 1993·

β) δάνειο ύψους 550 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 28 Ιουνίου 1994·

γ) δύο δάνεια ύψους 350 εκατομμυρίων [ESP] και 125 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκαν στις 24 Οκτωβρίου 1995·

δ) δάνειο ύψους 25 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 17 Οκτωβρίου 1996·

ε) δάνειο ύψους 1 739 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 11 Ιουλίου 1996·

στ) δάνειο ύψους 850 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 11 Ιουλίου 1996·

ζ) δάνειο ύψους 1 100 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στις 5 Νοεμβρίου 1996·

η) δάνειο ύψους 700 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε σε δύο δόσεις: 400 εκατομμύρια [ESP] στις 2 Ιουνίου 1997 και 300 εκατομμύρια [ESP] στις 31 Ιουλίου 1997·

θ) δάνειο ύψους 275 951 288 [ESP] που προκύπτει από την εξαγορά εκ μέρους του Instituto de Fomento de Andalucía, μέσω της δημόσιας επιχείρησης Sociedad para la Promoción y Reconservión de Andalucía SA (SOPREA), στις 2 Αυγούστου 1996, του χρέους που προέκυψε από δάνειο ύψους 300 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε στην [προσφεύγουσα] από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.

3. Κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή διαγραφής χρεών από κρατικούς οργανισμούς· πρόκειται για:

τη διαγραφή μέρους των χρεών της [προσφεύγουσας] από κρατικούς οργανισμούς, που εγκρίθηκε στην συνέλευση των πιστωτών της [προσφεύγουσας] που πραγματοποιήθηκε στις 28 Μαΐου 1997 το ύψος των οποίων αναφέρεται στη συνέχεια:

— Δήμος Jaén: 158 800 000 [ESP],

— Φορολογικές αρχές: 338 589 000 [ESP],

— Junta de Andalucía: 69 089 000 [ESP],

— Κοινωνική ασφάλιση: 789 938 000 [ESP],

— Confederación Hidrográfica del Guadalquivir: 5 144 000 [ESP].

Άρθρο 2

Η Ισπανία πρέπει, το συντομότερο δυνατό, να λύσει τις συμβάσεις των δανείων και να ανακαλέσει τις αναφερόμενες στο άρθρο 1 εγγυήσεις που εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 3

1. Η Ισπανία λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1:

— για τις εγγυήσεις, λόγω της [κατά το ύψος της] διαφοράς μεταξύ του επιτοκίου βάσει του οποίου χορηγήθηκε το δάνειο και του επιτοκίου που θα κατέβαλε στην ελεύθερη αγορά·

— για τα δάνεια, τις εκτελεσθείσες εγγυήσεις και τις διαγραφές χρεών, το 100 % των εν λόγω ποσών.

2. Η ανάκτηση θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στην εθνική νομοθεσία. Το ποσά των οποίων εκκρεμεί η ανάκτηση παράγουν τόκους από την ημερομηνία χορήγησης των εν λόγω ενισχύσεων. Οι τόκοι υπολογίζονται συναρτήσει του εμπορικού επιτοκίου, με αναφορά στο επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιδότησης στα πλαίσια των περιφερειακών ενισχύσεων.

[...]»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

14 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 24 Ιουνίου 1999, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή για να επιτύχει την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Σεπτεμβρίου 1999, το Βασίλειο της Ισπανίας ζήτησε να παρέμβει στην υπόθεση προς στήριξη των αιτημάτων της προσφεύγουσας. Με διάταξη του προέδρου του πέμπτου πενταμελούς τμήματος της 25ης Ιανουαρίου 2000, η αίτηση παρεμβάσεως έγινε δεκτή.

16 Το Βασίλειο της Ισπανίας κατέθεσε το υπόμνημα παρεμβάσεως στις 3 Μαρτίου 2000, επί του οποίου οι κύριοι διάδικοι διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους.

17 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο

μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, ζήτησε από τους διαδίκους να απαντήσουν σε γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Οι διάδικοι συμμορφώθηκαν προς τα αιτήματα αυτά. Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας κλήθηκαν επίσης να παράσχουν προφορικώς ορισμένες διευκρινίσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

18 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 2001.

19 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— κυρίως, να ακυρώσει πλήρως την επίδικη απόφαση·

— επικουρικώς, να ακυρώσει μερικώς την επίδικη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

20 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

21 Το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει τα αιτήματα της προσφεύγουσας.

Σκεπτικό

22 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα προβάλλει κατ' αρχάς πέντε λόγους για τη μερική ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, οι οποίοι αντλούνται αντιστοίχως από:

— την παράβαση του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 87 ΕΚ) και του άρθρου 93 της Συνθήκης καθώς και από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά τα δάνεια και τις εγγυήσεις που χορήγησε το IFA το 1993 και το 1994·

— την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης και των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ 1994, C 368, σ. 12, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές) καθώς και από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά τις ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως που χορηγήθηκαν μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995·

— από την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης και των κατευθυντήριων γραμμών καθώς και από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά τις ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως που χορηγήθηκαν μετά τον Δεκέμβριο του 1995·

— από την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης καθώς και από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά την κεφαλαιοποίηση των χρεών στην οποία προέβη το IFA·

— από την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης καθώς και από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών όσον αφορά τις διαγραφές χρεών στις οποίες προέβησαν οι ανήκοντες στον δημόσιο τομέα δανειστές της επιχειρήσεως.

23 Η προσφεύγουσα προβάλλει κατόπιν τρεις λόγους για την ακύρωση της αποφάσεως στο σύνολό της, οι οποίοι αντλούνται αντιστοίχως από:

— προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών κατά τη γενική ανάλυση των μέτρων τα οποία ελήφθησαν υπέρ αυτής·

— την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης·

— την απουσία επιπτώσεως των επίμαχων μέτρων επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών και την έλλειψη συναφούς αιτιολογήσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως αναφορικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 1993 και το 1994

Επιχειρήματα των διαδίκων

24 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι τα δάνεια και οι εγγυήσεις που χορήγησε το IFA το 1993 και το 1994 (βλ. ανωτέρω σκέψη 6) εμπίπτουν, αντιστοίχως, στο γενικό καθεστώς ενισχύσεων N 624/92, το οποίο εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 1992, και στο γενικό καθεστώς ενισχύσεων N 428/93, το οποίο εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 24ης Σεπτεμβρίου 1993. Διευκρινίζουν ότι, εφόσον οι αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες εγκρίνονται αυτά τα καθεστώτα ενισχύσεων δεν μπορούν να έχουν αναδρομικό αποτέλεσμα, περιλαμβάνουν κατ' ανάγκη έγκριση, για το μέλλον, των μεταγενέστερων μέτρων που εντάσσονται σε αυτά τα καθεστώτα ενισχύσεων.

25 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν αμφισβητούν τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι τα δύο αυτά καθεστώτα ενισχύσεων συνιστούν τροποποίηση του καθεστώτος ενισχύσεων NN 71/88. Διατυπώνουν πάντως την αντίρρησή τους όσον αφορά τις συνέπειες τις οποίες συνάγει η Επιτροπή από την τροποποίηση αυτή. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ιδίως ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από το έγγραφο των ισπανικών αρχών, της 12ης Σεπτεμβρίου 1989, σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88, δεδομένου ότι το έγγραφο αυτό αφορά στην πραγματικότητα ενισχύσεις υπέρ των δραστηριοτήτων εξορύξεως στην περιοχή της Huelva (Ισπανία). Επιπλέον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η διατυπωθείσα από την Επιτροπή επιφύλαξη, σύμφωνα με την οποία οι ενισχύσεις υπέρ των γεωργικών επιχειρήσεων πρέπει προηγουμένως να κοινοποιούνται, δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω.

26 Όσον αφορά το δάνειο και την εγγύηση που χορήγησε το IFA το 1993, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι δυνητικώς οφελούμενοι από το καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88 ήταν γενικώς οι εγκατεστημένες στην Ανδαλουσία επιχειρήσεις και ότι το ίδιο ισχύει όσον αφορά το καθεστώς ενισχύσεων N 624/92. Διατείνονται ότι οι περιορισμοί που συνδέονται με το καθεστώς του

συνεταιρισμού, της εργασιακής ανώνυμης εταιρίας ή του ανεξάρτητου εργαζόμενου, ιδιότητες στις οποίες αναφέρεται το καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88, δεν αφορούν την προσφεύγουσα. Η τελευταία προσθέτει ότι τα δάνεια στα οποία αναφέρεται το καθεστώς ενισχύσεων N 624/92 προορίζονταν όχι μόνον για τη χρηματοδότηση του σταθερού και κυμαινόμενου ενεργητικού, αλλά επίσης για την αναχρηματοδότηση του παθητικού.

27 Όσον αφορά το δάνειο και την εγγύηση που χορήγησε το IFA το 1994, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι ευεργετούμενοι από το καθεστώς ενισχύσεων N 428/93 μπορούσαν να μην είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

28 Η Επιτροπή υποστηρίζει, αφενός, ότι με τα καθεστώτα ενισχύσεων N 624/92 και N 428/93 εγκρίνονταν, αντιστοίχως, ενισχύσεις χορηγηθείσες το 1992 και το 1993. Αφετέρου, αμφισβητεί ότι οι χορηγηθείσες το 1993 και το 1994 ενισχύσεις πληρούσαν τις προϋποθέσεις χορηγήσεως που προβλέπονταν στο καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88 και στα απορρέοντα από αυτό καθεστώτα ενισχύσεων N 624/92 και N 428/93.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

29 Πρέπει εκ προοιμίου να υπομνησθεί το γενικό πλαίσιο των καθεστώτων ενισχύσεων N 624/92 και N 428/93.

30 Τα καθεστώτα αυτά έχουν την προέλευσή τους σε ένα από τα δύο γενικά καθεστώτα ενισχύσεων που ενέκρινε η Επιτροπή υπό την ένδειξη NN 71/88, ήτοι στο καθεστώς που προέβλεπε τη χορήγηση ενισχύσεων από το IFA υπέρ επιχειρήσεων εγκατεστημένων στην Ανδαλουσία (στο εξής: καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88 του IFA). Το έτερο καθεστώς ενισχύσεων που έφερε την ένδειξη αυτή αφορούσε ενισχύσεις υπέρ των επενδύσεων στη ζώνη ορυχείων της επαρχίας Huelva.

31 Οι παρεμβάσεις του IFA που προβλέπονταν στο καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88 συνίσταντο σε επιχορηγήσεις, σε επιδοτήσεις επιτοκίου, σε εγγυήσεις, σε δάνεια και σε συμμετοχές σε επιχειρήσεις. Για κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες παρεμβάσεων προβλεπόταν ειδικός προϋπολογισμός.

32 Με απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1989, η Επιτροπή ενέκρινε τα καθεστώτα ενισχύσεων NN 71/88. Η Επιτροπή επισήμανε στις ισπανικές αρχές ότι, σε περίπτωση παρατάσεως ορισμένων παρεμβάσεων που προβλέπονταν στα καθεστώτα αυτά, οι αρχές αυτές όφειλαν να της κοινοποιήσουν, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, «τα αντίστοιχα σχέδια προϋπολογισμού». Η Επιτροπή υπέμνησε επίσης στις ισπανικές αρχές ότι όφειλαν να της κοινοποιήσουν, «δυνάμει του εν λόγω άρθρου της Συνθήκης, το σχέδιο κάθε τροποποιήσεως, έστω και ήσσονος σημασίας, του καθεστώτος ενισχύσεων στην Ανδαλουσία». Τέλος, η Επιτροπή κάλεσε τις ισπανικές αρχές «να της υποβάλλουν, πριν από το τέλος του πρώτου εξαμήνου κάθε έτους, έκθεση εμφαίνουσα, για κάθε είδος ενισχύσεως, το ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος, το ποσό των επενδύσεων για τις οποίες χορηγήθηκαν ενισχύσεις καθώς και τον αριθμό των σχετικών περιπτώσεων, τα δεδομένα δε αυτά θα έπρεπε να κατανέμονται κατά περιφέρειες και κατά τομέα». Όσον αφορά τις χορηγούμενες από το IFA επιδοτήσεις επιτοκίου και δανειοδοτήσεις, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η ανωτέρω έκθεση θα έπρεπε να καταρτίζεται «για καθένα από τα τέσσερα είδη επιδοτήσεως επιτοκίου και για καθένα από τα δύο είδη δανείων».

33 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το καθεστώς ενισχύσεων NN 71/88 του IFA αποτέλεσε αντικείμενο διαδοχικών ετησίων παρατάσεων, οι οποίες περιλάμβαναν τροποποίηση των προϋπολογισμών που αφορούσαν τις διάφορες κατηγορίες παρεμβάσεων, ακόμη και μεταβολή ορισμένων χαρακτηριστικών του εν λόγω καθεστώτος. Επανειλημμένα, οι ισπανικές αρχές δεν κοινοποίησαν αυτές τις παρατάσεις και τροποποιήσεις στο στάδιο του σχεδίου, όπως ζήτησε η Επιτροπή με την απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1989 και με τις μεταγενέστερες εγκριτικές αποφάσεις της, αλλά μετά την έναρξη χορηγήσεως των οικείων ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων του έτους 1992 (το οποίο καραχωρίστηκε υπό την ένδειξη N 624/92) κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή μόλις στις 18 Οκτωβρίου 1992 και τα στοιχεία αναφορικά με το καθεστώς ενισχύσεων του έτους 1993 (το οποίο καταχωρίστηκε υπό την ένδειξη N 428/93) μόλις την 1η Ιουλίου 1993. Η Επιτροπή δεν φαίνεται πάντως να διατύπωσε αντιρρήσεις έναντι της

στάσεως αυτής, οι δε επακολουθήσασες εγκριτικές αποφάσεις της είχαν, de facto, αναδρομική ισχύ. Συγκεκριμένα, η απόφαση για το καθεστώς ενισχύσεων Ν 624/92 εκδόθηκε μόλις στις 16 Δεκεμβρίου 1992 και η απόφαση σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων Ν 428/93 μόλις στις 24 Σεπτεμβρίου 1993.

34 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας και του Βασιλείου της Ισπανίας, κατά το οποίο το δάνειο ύψους 375 εκατομμυρίων ESP και η εγγύηση ίδιου ποσού που χορήγησε το IFA κατά το 1993 εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων Ν 624/92, είναι απορριπτέο δεδομένου ότι το εν λόγω καθεστώς ενισχύσεων μπορεί να καλύπτει μόνον ενισχύσεις χορηγηθείσες από το IFA κατά το έτος 1992.

35 Ομοίως, το δάνειο ύψους 550 εκατομμυρίων ESP και η εγγύηση ποσού 200 εκατομμυρίων ESP που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα το 1994 δεν μπορούν να υπαχθούν στο καθεστώς ενισχύσεων Ν 428/93, δεδομένου ότι αυτό μπορούσε να καλύψει μόνον τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατά το 1993. Εν πάση περιπτώσει, οι προϋποθέσεις για την υπαγωγή στο τελευταίο αυτό καθεστώς ενισχύσεων δεν πληρούνταν εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, στην ανακοίνωσή τους της 1ης Ιουλίου 1993, η οποία περιλάμβανε κοινοποίηση του εν λόγω καθεστώτος ενισχύσεων, οι ισπανικές αρχές καθόρισαν ρητώς ότι οι ευεργετούμενοι από το καθεστώς αυτό ήταν οι ΜΜΕ, ήτοι, κατ' ουσίαν, επιχειρήσεις απασχολούσες λιγότερα από 250 πρόσωπα και των οποίων είτε ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια ECU είτε ο ετήσιος συνολικός ισολογισμός δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ECU. Δεν αμφισβητείται όμως μεταξύ των διαδίκων ότι η προσφεύγουσα υπερβαίνει τα όρια αυτά.

36 Επισημαίνεται επιπλέον ότι το δάνειο και η εγγύηση που χορήγησε το IFA κατά το 1993 δεν είναι δυνατό να εντάσσονται στο καθεστώς ενισχύσεων Ν 428/93, δεδομένου ότι, όπως διαπιστώθηκε στην προηγούμενη σκέψη, η προσφεύγουσα δεν αποτελεί ΜΜΕ. Εν πάση περιπτώσει, ουδείς των διαδίκων υποστήριξε ότι το δάνειο και η εγγύηση αυτή εντάσσονται στο εν λόγω καθεστώς.

37 Ομοίως, όσον αφορά το δάνειο και την εγγύηση που χορήγησε το IFA κατά το 1994, ουδείς των διαδίκων διατείνεται ότι τα μέτρα αυτά εμπίπτουν στο καθεστώς ενι-

σχύσεων N 462/94, το οποίο συνιστά παράταση του καθεστώτος ενισχύσεων του IFA για την περίοδο 1994-1999. Κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διοικητική διαδικασία, το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλέστηκε το καθεστώς ενισχύσεων N 462/94 απλώς για να προσπαθήσει να δικαιολογήσει τις ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση της προσφεύγουσας που χορηγήθηκαν το 1995 και το 1996 (αιτιολογική σκέψη 11 της επίδικης αποφάσεως).

38 Κατά συνέπεια, δεν αποδείχθηκε ότι τα δάνεια και οι εγγυήσεις που χορήγησε το IFA στην προσφεύγουσα το 1993 και το 1994 εντάσσονται στα εγκριθέντα από την Επιτροπή γενικά καθεστώτα ενισχύσεων. Επομένως, ορθά η Επιτροπή θεώρησε τα μέτρα αυτά ως ad hoc παρεμβάσεις, προοριζόμενες να παράσχουν τη δυνατότητα στην επιχείρηση να εξακολουθήσει τις δραστηριότητές της. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως είναι συνεπώς απορριπτέος ως αβάσιμος, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα που προβάλλουν οι διάδικοι.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως αναφορικά με τις ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

39 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι εγγυήσεις και τα δάνεια που χορήγησε το IFA μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995 (βλ. ανωτέρω σκέψη 5) αποτελούν ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών και ότι έπρεπε, επομένως, να εγκριθούν από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης.

40 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας επισημαίνουν κατ' αρχάς ότι, έξι μήνες μετά τη χορήγηση των ανωτέρω δανείων, οι ισπανικές αρχές προσάρμοσαν αναδρομικά το αρχικώς προβλεφθέν επιτόκιο στο ύψος του επιτοκίου της αγοράς, ήτοι στο ύψος του MIBOR + 0,5 %. Αμφισβητούν την εκτίμηση κατά την οποία η

προσαρμογή αυτή συνιστά απλώς «λογιστική προσαρμογή», υποστηρίζοντας ότι είναι το αποτέλεσμα πραγματικής νομικής συμφωνίας και ότι οι ληξιπρόθεσμοι τόκοι συμπεριλήφθηκαν στην διενεργηθείσα στις 29 Απριλίου 1997 κεφαλαιοποίηση (βλ. ανωτέρω σκέψη 9), αφού υπολογίστηκαν σύμφωνα με το επιτόκιο της αγοράς. Το γεγονός ότι τα δάνεια αυτά δεν αποδόθηκαν και ότι οι αντίστοιχοι τόκοι δεν καταβλήθηκαν στερείται σημασίας, δεδομένου ότι οι κατευθυντήριες γραμμές ουδέν προβλέπουν συναφώς.

41 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν στη συνέχεια ότι οι εν λόγω εγγυήσεις και δάνεια συνδέονταν στενά με την κατάρτιση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως, είχαν ως μόνο στόχο τη διατήρηση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως, δικαιολογούνταν από την ύπαρξη έντονων κοινωνικών δυσχερειών και ουδεμία αρνητική επίπτωση είχαν επί της οικείας αγοράς στα λοιπά κράτη μέλη. Οι ενισχύσεις αυτές διακρίνονται συνεπώς ουσιωδώς από τις χορηγηθείσες στην προσφεύγουσα κατά το 1993 και 1994. Το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να στηριχθεί στον παράνομο χαρακτήρα των τελευταίων αυτών ενισχύσεων για να αμφισβητήσει τον χαρακτηρισμό ως ενισχύσεων για τη διάσωση της επιχειρήσεως των εγγυήσεων και των δανείων που χορηγήθηκαν μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995.

42 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αφίσταται από την τακτική της όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων. Αναφέρεται ειδικότερα στην απόφαση της Επιτροπής της 21ης Ιουνίου 1995, σχετικά με ενίσχυση χορηγηθείσα από την Ιταλία στην επιχείρηση Enichem Agricoltura SpA (ΕΕ 1996, L 28, σ. 18· στο εξής: απόφαση Enichem) και υπενθυμίζει τη θέση που υιοθέτησε η Επιτροπή στα πλαίσια της υποθέσεως Τ-149/95 επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Νοεμβρίου 1997, Ducros κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-2031). Το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτει ότι με την τελευταία αυτή απόφαση επιβεβαιώνεται ότι οι ενισχύσεις δεν πρέπει κατ' ανάγκη να καταβάλλονται εφ' άπαξ.

43 Η Επιτροπή αμφισβητεί την εκτίμηση κατά την οποία οι εγγυήσεις και τα δάνεια που χορηγήθηκαν μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995 αποτελούν εγγυήσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως. Τα μέτρα αυτά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο σημείο 3.1 των κατευθυντήριων γραμμών.

44 Η Επιτροπή προβάλλει, πρώτον, ότι το εφαρμοσθέν στα εν λόγω δάνεια επιτόκιο ήταν κατώτερο του επιτοκίου της αγοράς και ότι η αναδρομική μεταβολή του επιτοκίου αυτού από τις ισπανικές αρχές συνιστά απλώς λογιστική προσαρμογή, δεδομένου ότι το κεφάλαιο του δανείου αυτού δεν αποδόθηκε και οι τόκοι ουδέποτε καταβλήθηκαν. Το γεγονός ότι οι ληξιπρόθεσμοι τόκοι συμπεριλήφθηκαν στην κεφαλαιοποίηση της 29ης Απριλίου 1997 είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι η εν λόγω ενέργεια συνιστά, καθεαυτή, κρατική ενίσχυση.

45 Η Επιτροπή επισημαίνει, δεύτερον, ότι οι ενισχύσεις για τη διάσωση επιχειρήσεως έχουν ως στόχο τη διατήρηση των δραστηριοτήτων επιχειρήσεως αντιμετωπίζουσας δυσχέρειες κατά τη διάρκεια περιορισμένης χρονικής περιόδου, η οποία δεν υπερβαίνει γενικώς τους έξι μήνες, ώστε να καταστεί δυνατή η επεξεργασία ρεαλιστικών μέτρων για την ανόρθωση της επιχειρήσεως. Όμως, το 1993 και το 1994, η προσφεύγουσα ήταν ήδη αποδέκτης κρατικών ενισχύσεων που είχαν τον ίδιο στόχο με τις εν λόγω εγγυήσεις και δάνεια. Επιπλέον, αληθεύει μεν ότι οι ενισχύσεις για τη διάσωση επιχειρήσεως δεν πρέπει κατ' ανάγκη να καταβάλλονται εφ' άπαξ, δεν μπορούν όμως να χορηγούνται κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο για μακρά χρονική περίοδο.

46 Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά ότι η αναφορά στις προμνησθείσες αποφάσεις Enichem και Ducros κατά Επιτροπής είναι αλυσιτελής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

47 Επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».

48 Επισημαίνεται επίσης ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στον τομέα του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 56, και της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 36). Ο ασκούμενος από τον κοινοτικό δικαστή έλεγχος πρέπει συνεπώς να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων και της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, καθώς και του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, της απουσίας προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, T-266/94, Skibsvaerftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1399, σκέψη 170). Δεν απόκειται στον κοινοτικό δικαστή να υποκαθιστά την οικονομική εκτίμηση της Επιτροπής με τη δική του (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIUFFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 56).

49 Στο σημείο 3.1 των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπονται τα εξής:

«[...] Οι ενισχύσεις διάσωσης [...] πρέπει [...]:

— να αποτελούν βοήθεια ρευστότητας υπό τη μορφή εγγυήσεων δανείου ή δανείων με τα συνήθη εμπορικά επιτόκια,

— να περιορίζονται στο ποσό που απαιτείται για τη διατήρηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης (για παράδειγμα, να καλύπτουν τα μισθολογικά έξοδα και τις κανονικές [τρέχουσες] προμήθειες)·

— να καταβάλλονται μόνο για το διάστημα που απαιτείται (γενικά μέχρι έξι μήνες) για να εκπονηθεί το απαραίτητο και εφικτό σχέδιο εξυγίανσης,

— να δικαιολογούνται βάσει σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων και να μην έχουν αρνητικές συνέπειες στη βιομηχανική κατάσταση σε άλλα κράτη μέλη.

Ένας περαιτέρω όρος είναι ότι κατά κανόνα η ενίσχυση θα πρέπει να αποτελεί πράξη επιτελούμενη άπαξ. Οι επαναλαμβανόμενες ενισχύσεις διάσωσης που στην ουσία διατηρούν απλώς το status quo αναβάλλουν το αναπόφευκτο και εν τω μεταξύ μεταθέτουν τα βιομηχανικά και κοινωνικά προβλήματα σε άλλους, αποτελεσματικότερους παραγωγούς και άλλα κράτη μέλη, γεγονός που είναι σαφώς ανεπίτρεπτο [είναι ανεπίτρεπτες]. Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις διάσωσης θα πρέπει κανονικά να χορηγούνται μία φορά [θα πρέπει κανονικά να αποτελούν εξαιρετική ενέργεια εν όψει της διατήρησης των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, πραγματοποιούμενη] για περιορισμένη χρονικά περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί να εκτιμηθεί το μέλλον της εταιρίας.

[...]».

50 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι τα δάνεια και οι εγγυήσεις που χορήγησε το IFA στην προσφεύγουσα μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995 δεν μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών για τον λόγο ότι η επιχείρηση είχε ήδη λάβει, κατά τα προηγούμενα έτη, ενισχύσεις «της ίδιας μορφής και με τον ίδιο σκοπό» (αιτιολογική σκέψη 107). Η Επιτροπή έκρινε επομένως ότι η απαίτηση κατά την οποία η ενίσχυση για τη διάσωση επιχειρήσεως πρέπει κανονικά να αποτελεί εξαιρετική ενέργεια ενόψει της διατηρήσεως των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως, πραγματοποιούμενη για περιορισμένη χρονικά περίοδο, δεν πληρούνταν εν προκειμένω. Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς του

Βασιλείου της Ισπανίας, τα συμπεράσματα της Επιτροπής δεν στηρίζονται στον καθεαυτό παράνομο χαρακτήρα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν πριν από τις επίμαχες ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως.

51 Δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι τα συμπεράσματα αυτά στηρίζονται σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη δικογραφία και από την εξέταση του πρώτου λόγου ακυρώσεως, το IFA είχε ήδη χορηγήσει δάνεια και εγγυήσεις στην προσφεύγουσα το 1993 και το 1994, της ίδιας φύσεως με τις επίμαχες ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως, και ότι οι παρεμβάσεις αυτές αποσκοπούσαν ήδη στο να παρασχεθεί η δυνατότητα στην επιχείρηση να αντιμετωπίσει τις χρηματοοικονομικές της δυσχέρειες και να διατηρηθεί σε λειτουργία.

52 Η εκ μέρους της προσφεύγουσας και του Βασιλείου της Ισπανίας αναφορά στις προμνημονευθείσες αποφάσεις Enichem και Ducros κατά Επιτροπής είναι αλυσιτελής, καθόσον οι αποφάσεις αυτές αναφέρονται σε ενισχύσεις όχι για τη διάσωση, αλλά για την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων.

53 Επιπλέον, όσον αφορά ειδικότερα τα δάνεια στα οποία αναφέρεται αυτός ο λόγος ακυρώσεως, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητούν ότι το αρχικώς προβλεφθέν επιτόκιο ήταν κατώτερο του επιτοκίου της αγοράς. Το κατά πόσον ένα μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης πρέπει όμως να επιλυθεί βάσει της καταστάσεως η οποία υφίστατο κατά το χρονικό σημείο λήψεως του μέτρου αυτού. Συγκεκριμένα, αν η Επιτροπή ελάμβανε υπόψη μεταγενέστερα στοιχεία, θα ευνοούσε τα κράτη μέλη τα οποία, όπως το Βασίλειο της Ισπανίας εν προκειμένω, παραβαίνουν την υποχρέωσή τους να κοινοποιήσουν, στο στάδιο του σχεδίου, τις ενισχύσεις που προτίθενται να χορηγήσουν. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι το επιτόκιο που εφαρμοζόταν στα δάνεια αυτά προσαρμόστηκε μεταγενέστερα βάσει του επιτοκίου της αγοράς — ανεξαρτήτως του αν η προσαρμογή αυτή χαρακτηρίζεται ως απλή «λογιστική προσαρμογή» ή όχι — δεν ασκεί επιρροή.

54 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως αναφορικά με τις ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

55 Η προσφεύγουσα προσάπτει κατά πρώτο λόγο στην Επιτροπή ότι ερμήνευσε κατά τρόπο προδήλως εσφαλμένο το σχέδιο αναδιαρθρώσεως.

56 Πρώτον, προβάλλει ότι το σχέδιο αυτό προβλέπει μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της.

57 Υποστηριζόμενη από το Βασίλειο της Ισπανίας, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι τα στοιχεία αναφορικά με την παραγωγή της κατά το έτος 1995, τα οποία περιλαμβάνονται στον πίνακα που εμφαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 27 της επίδικης αποφάσεως, δεν είναι αντιπροσωπευτικά καθόσον, όπως αναφέρεται στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως, η επιχείρηση διήρχετο τότε βαθύτατη κρίση. Διευκρινίζει κατόπιν ότι έλαβε συγκεκριμένα μέτρα για τη μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της, ήτοι το κλείσιμο ενός σφαγείου, μιας μονάδας τεμαχισμού σφαγίων και της γραμμής παραγωγής προϊόντων κρέατος, και την πώληση διά δικαστικής αποφάσεως μιας των επιχειρήσεων παραγωγής ζωοτροφών. Το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής κατά τον οποίο αυτά τα μέτρα μειώσεως της παραγωγής δεν αντιστοιχούν στις πράγματι χρησιμοποιούμενες παραγωγικές δυνατότητες. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το συμπλήρωμα του Απριλίου του 1997 προβλέπει απλώς, «λαμβανομένης υπόψη της πείρας», μειώσεις των παραγωγικών δυνατοτήτων σημαντικότερες από τις αρχικώς προβλεφθείσες. Όσον αφορά τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι αποσκοπούσαν μόνον στο να αποφευχθεί η επέλευση ζημίας ή η γήρανση ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού.

58 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε βασίμως να αντλήσει επιχείρημα από το γεγονός ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως είχε εκπονηθεί βάσει ανεπαρκών και μη αξιόπιστων πληροφοριών για να το χαρακτηρίσει ακατάλληλο. Διευκρινίζει ότι, όπως επισημάνθηκε από τους δικαστικούς ελεγκτές στην

έκθεσή τους επί της καταστάσεως της επιχειρήσεως κατά τον χρόνο υποβολής του φακέλου παύσεως των πληρωμών, η λογιστική της επιχειρήσεως εμφάνιζε πολυάριθμες πλημμέλειες. Αναφέρει ειδικότερα την απουσία βιβλίων «σχετικά με την τήρηση των ετήσιων λογαριασμών», την έλλειψη «σχεδιασμού» καθώς και τον ανεπαρκή χαρακτήρα των λογιστικών αρχείων της. Στον πρώην οικονομικό ελεγκτή της επιχειρήσεως επιβλήθηκαν άλλωστε κυρώσεις λόγω των πλημμελειών αυτών. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι οι λογαριασμοί της για το έτος 1994, όπως καταρτίστηκαν από την οικογένεια Molina, ήταν ανακριβείς και ότι δεν είχαν ακόμη εγκριθεί από τη γενική συνέλευση κατά τον χρόνο εκπονήσεως του σχεδίου. Επισημαίνει επίσης ότι ο περιορισμένος ειδικός έλεγχος των λογαριασμών της στις 7 Μαΐου 1995, ο οποίος διενεργήθηκε από εταιρία ελέγχου, δεν ήταν επίσης διαθέσιμος κατά το χρονικό εκείνο σημείο. Κατά την προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας, παρά τις δυσχέρειες αυτές, το IFA κατόρθωσε να εκπονήσει ένα ρεαλιστικό και πρόσφορο σχέδιο αναδιαρθρώσεως.

59 Τρίτον, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε δεόντως υπόψη τα αποτελέσματα που επέτυχε η επιχείρηση κατά την περίοδο εκτελέσεως του σχεδίου αναδιαρθρώσεως. Εκθέτουν ότι η επιχείρηση πραγματοποίησε κέρδη ύψους 808 εκατομμυρίων ESP το 1997 και 244 εκατομμυρίων ESP κατά το πρώτο εξάμηνο του 1998, ότι το ακαθάριστο περιθώριο κέρδους της βελτιώθηκε σημαντικά, ότι οι δαπάνες της μειώθηκαν σημαντικά και ότι η ικανότητα αυτοχρηματοδοτήσεώς της κατέστη θετική. Το γεγονός ότι τρίτες επιχειρήσεις ενδιαφέρθηκαν για την εξαγορά της αποτελεί επίσης απόδειξη της επιτυχίας του σχεδίου αναδιαρθρώσεως. Συναφώς, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας διευκρινίζουν ότι η διαδικασία πωλήσεως της επιχειρήσεως εξελίχθηκε με απόλυτη τήρηση των κανόνων δημοσιότητας και ανταγωνισμού, μια δε ειδικευμένη εταιρία συμβούλων επιφορτίστηκε με τον προσδιορισμό των δυνητικών αγοραστών και την αξιολόγηση των προσφορών τους. Τέλος, το Βασίλειο της Ισπανίας εκτιμά ότι η Επιτροπή παραποιεί τα γεγονότα αναφέροντας, στην αιτιολογική σκέψη 117 της επίδικης αποφάσεως, ότι, στο έγγραφό τους της 8ης Σεπτεμβρίου 1998, οι ισπανικές αρχές εξέθεσαν μεν ότι η προσφεύγουσα είχε καταστεί εκ νέου βιώσιμη, αλλά αναγνώρισαν ότι επρόκειτο να τεθεί υπό εκκαθάριση. Οι ισπανικές αρχές διευκρινίζουν ότι αναφέρθηκαν στη θέση υπό εκκαθάριση της επιχειρήσεως μόνον με την προοπτική αρνητικής αποφάσεως της Επιτροπής.

60 Κατά δεύτερο λόγο, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από το IFA μετά τον Δεκέμβριο του 1995 αποτελούν ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών.

61 Πρώτον, βεβαιώνουν εκ νέου ότι το σχέδιο ανασυγκροτήσεως κατέστησε δυνατή την αποκατάσταση, εντός εύλογης προθεσμίας, της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως και οδήγησε ιδίως στη μείωση των παραγωγικών της δυνατοτήτων και του εργατικού δυναμικού της. Η προσφεύγουσα αναφέρεται εκ νέου στη δυσχερή συγκυρία εντός της οποίας εκπονήθηκε το σχέδιο (βλ. ανωτέρω σκέψη 58) και επισημαίνει ότι η Επιτροπή, σύμφωνα με την πρακτική της αναφορικά με τη λήψη αποφάσεων, ενέκρινε επανειλημμένα ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων παρά το γεγονός ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως εκπονήθηκε πολλά έτη μετά τη χορήγηση των ενισχύσεων. Επισημαίνει επίσης ότι, στην απόφαση Enichem, η Επιτροπή αρκέστηκε να εκφράσει την «ελπίδα» ότι η αναδιάρθρωση θα επέτρεπε στην οικεία επιχείρηση να καταστεί εκ νέου βιώσιμη μακροπρόθεσμα. Εν προκειμένω, η αποδοτικότητα της προσφεύγουσας αποκαταστάθηκε λιγότερο από τρία έτη μετά την εφαρμογή του σχεδίου αναδιαρθρώσεως. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, σε πολλές αποφάσεις, η Επιτροπή θεώρησε ότι η ύπαρξη διαδικασίας ιδιωτικοποιήσεως αποδείκνυε την επάνοδο στη βιωσιμότητα της οικείας επιχειρήσεως και ότι, στην απόφαση Enichem, η Επιτροπή αρκέστηκε στην απλή ανάληψη υποχρεώσεως εκ μέρους των ιταλικών αρχών να ιδιωτικοποιήσουν τον αναδιαρθρωμένο τομέα δραστηριότητας της οικείας επιχειρήσεως. Επιπλέον, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνονται εκ νέου ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 1993 και το 1994 εμπίπτουν στα εγκριθέντα από την Επιτροπή γενικά καθεστώτα ενισχύσεων και διακρίνονται, κατά συνέπεια, από τις ενισχύσεις τις οποίες έλαβε η επιχείρηση μετά τον Δεκεμβριο του 1995. Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι ενισχύσεις δεν χορηγήθηκαν εφάπαξ δεν μπορεί συνεπώς να γίνει δεκτό. Τέλος, η προσφεύγουσα επικαλείται εκ νέου τη θέση που υιοθέτησε η Επιτροπή στα πλαίσια της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η προμνημονευθείσα απόφαση Ducros κατά Επιτροπής.

62 Δεύτερον, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνονται ότι μέτρα ελήφθησαν, σύμφωνα με το σημείο 3.2.2, Β, των κατευθυντήριων γραμμών, για να μετριαστούν στο μέτρο του δυνατού οι αρνητικές συνέπειες επί των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Αφενός, προβάλλουν ότι δεν υφίσταται διαρθρωτικώς πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό στον τομέα των προϊόντων κρέατος και ότι η επεξεργασία κρέατος δεν περιλαμβάνεται στους αποκλειόμενους τομείς στους οποίους αναφέρεται το παράρτημα της αποφάσεως 94/173/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 1994, για την κατάρτιση κριτηρίων επιλογής που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τις επενδύσεις όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων και προϊόντων δασοκομίας και για την κατάργηση της απόφασης 90/342/ΕΟΚ (ΕΕ L 79, σ. 29). Επισημαίνουν επίσης ότι, σύμφωνα με την απόφαση 94/173, οι επενδύσεις στον τομέα των ζωοτροφών μπορούν να τύχουν κοινοτικής χρηματοδοτήσεως αν η ετήσια παραγωγή είναι κατώτερη των 20 000 τόνων, πράγμα που ισχύει για την προσφεύγουσα. Αφετέρου, επαναλαμβάνουν ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως προέβλεπε μείωση (ή, τουλάχιστον, αναπροσανατολισμό) των παραγωγικών δυνατοτήτων και ότι, όπως αυτό αναγνωρίστηκε με την

επίδικη απόφαση, αυτό συνέβη πράγματι αναφορικά με όλες τις μονάδες της προσφεύγουσας. Τέλος, το Βασίλειο της Ισπανίας εκφράζει την απορία του διότι η Επιτροπή αναφέρει, στο υπόμνημα αντικρούσεως, ότι «το συμπέρασμά της κατά το οποίο οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην [προσφεύγουσα] δεν πληρούσαν τις τιθέμενες από τις κατευθυντήριες γραμμές προϋποθέσεις δεν στηρίχθηκε στην απουσία μειώσεως των παραγωγικών δυνατοτήτων». Συγκεκριμένα, στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή επικαλείται επανειλημμένα το γεγονός ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως προέβλεπε αύξηση των παραγωγικών δυνατοτήτων για να καταλήξει στην εκτίμηση ότι οι ενισχύσεις αυτές είναι μη συμβατές με την κοινή αγορά.

63 Τρίτον, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι επίμαχες ενισχύσεις είχαν αναλογική σχέση προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως.

64 Συναφώς, η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αντλήσει επιχείρημα εκ του ότι μόνον το κράτος είχε συμβάλει, με την εισφορά νέων πόρων, στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως. Επισημαίνει ότι, με την προμνημονευθείσα απόφαση Ducros κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο δέχθηκε ως καθοριστικά στοιχεία επί του σημείου αυτού το γεγονός ότι, αφενός, η υπάρχουσα παραγωγική ικανότητα είχε μειωθεί και ότι, αφετέρου, το κράτος είχε αναλάβει την υποχρέωση να ιδιωτικοποιήσει την οικεία επιχείρηση. Με την απόφαση Enichem, η Επιτροπή υιοθέτησε την ίδια στάση. Η προσφεύγουσα επισημαίνει επιπλέον ότι οι απασχολούμενοι στην επιχείρηση και οι ιδιώτες δανειστές της συνήνεσαν στο να υποβληθούν σε θυσίες ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως. Όσον αφορά τους ιδιώτες δανειστές, η προσφεύγουσα αναφέρει ειδικότερα ότι το μέσο ποσοστό διαγραφής χρεών ήταν ανώτερο του μέσου ποσοστού χρεών στη διαγραφή των οποίων προέβησαν οι ανήκοντες στον δημόσιο τομέα δανειστές. Προβάλλει ότι το χρέος της έναντι του ιδιωτικού τομέα αντιπροσώπευε πολύ περισσότερο από 4 % του συνολικού χρέους της και επισημαίνει ότι, με την απόφαση 98/364/ΕΚ, της 15ης Ιουλίου 1997, σχετικά με κρατική ενίσχυση χορηγηθείσα στον όμιλο επιχειρήσεων Grupo de Empresas Álvarez (GEA) (ΕΕ 1998, L 164, σ. 30, στο εξής: απόφαση GEA), η Επιτροπή έκρινε ότι η προϋπόθεση σχετικά με τον αναλογικό χαρακτήρα των ενισχύσεων πληρούται ενόψει «σημαντικής μειώσεως των χρεών συνδεόμενης με τη διαδικασία παύσεως των πληρωμών». Τέλος, στο πλαίσιο της αποφάσεως 97/17/ΕΚ, της 30ής Ιουλίου 1996, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην επιχείρηση Santana Motor SA (ΕΕ 1997, L 6, σ. 34, στο εξής: απόφαση Santana Motor), η Επιτροπή αρκέστηκε να λάβει υπόψη τη δυσχερή κοινωνικοοικονομική συγκυρία της οικείας γεωγραφικής ζώνης, που είναι ακριβώς εκείνη στην οποία είναι εγκατεστημένη η προσφεύγουσα.

65 Τέταρτον, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητούν τον περιλαμβανόμενο στην αιτιολογική σκέψη 132 της επίδικης αποφάσεως ισχυρισμό κατά τον οποίο πρέπει να θεωρηθεί ότι, μέχρι τον Ιούνιο του 1997, χορηγήθηκε απλώς μια σειρά συγκεκριμένων ενισχύσεων που είχαν σκοπό να διατηρηθεί η επιχείρηση σε λειτουργία, δεδομένου ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως κοινοποιήθηκε καθυστερημένα στην Επιτροπή και αυτή δεν είχε τη δυνατότητα να αποφανθεί εγκαίρως επί του σχεδίου αυτού ούτε να επιβάλει ενδεχομένως προϋποθέσεις κατά την εκτέλεσή του. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, στην πραγματικότητα, η Επιτροπή είχε στη διάθεσή της το σχέδιο αυτό 18 μήνες πριν από την έκδοση της επίδικης αποφάσεως. Το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει από την πλευρά του ότι το σχέδιο αυτό εκπονήθηκε τον κατάλληλο χρόνο, ήτοι μετά από περίοδο έξι μηνών που ήταν αναγκαία για να προσδιοριστεί η προέλευση των δυσχερειών της επιχειρήσεως και να προταθούν μέτρα ικανά να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητά της. Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτουν ότι η Επιτροπή ουδέποτε ενδιαφέρθηκε για το σχέδιο αναδιαρθρώσεως, δεν πρότεινε κάποιο μέτρο ή προϋπόθεση και δεν μετέσχε σε συσκέψεις με τις ισπανικές αρχές για να συζητήσει το σχέδιο αυτό ούτε ζήτησε συναφώς διευκρινίσεις. Τέλος, η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει ότι, με την απόφαση Enichem, η Επιτροπή έκρινε συμβατές με την κοινή αγορά ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση επιχειρήσεως που είχαν χορηγηθεί τρία έτη πριν από την εκπόνηση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως.

66 Πέμπτον, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι στις κατευθυντήριες γραμμές προβλέπεται ότι η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες περιφερειακής αναπτύξεως όταν προβαίνει στην αξιολόγηση ενισχύσεως για την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων εντός των βοηθούμενων περιφερειών. Εν προκειμένω όμως, η Επιτροπή ουδόλως έλαβε υπόψη την ιδιαίτερη κοινωνικοοικονομική συγκυρία της επαρχίας Jaén.

67 Κατά πρώτο λόγο, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι προέβη σε εσφαλμένη εκτίμηση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως.

68 Υποστηρίζει, πρώτον, ότι το σχέδιο αυτό προέβλεπε σαφώς αύξηση της παραγωγικής ικανότητας όλων των μονάδων της προσφεύγουσας καθώς και την πραγματοποίηση επενδύσεων συνεπαγόμενων σημαντικές χρηματοδοτικές εισφορές. Θεωρεί κατ' αρχάς ότι οι επικρίσεις της προσφεύγουσας και του Βασιλείου της

Ισπανίας σχετικά με τον πίνακα που εμφαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 27 της επίδικης αποφάσεως δεν είναι βάσιμες, δεδομένου ότι η παραγωγή της επιχειρήσεως είχε ήδη αρχίσει να μειώνεται από το 1992. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, είναι μεν αληθές ότι μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων πραγματοποιήθηκε μεταγενέστερα σε ορισμένες μονάδες της προσφεύγουσας, αλλά η μείωση αυτή δεν αντιστοιχούσε στις πράγματι χρησιμοποιούμενες παραγωγικές δυνατότητες. Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, η μείωση αυτή υπήρξε το αποτέλεσμα επί μέρους αποφάσεων που ελήφθησαν βάσει των υφισταμένων συνθηκών και, ιδίως, βάσει του γεγονότος ότι ο όγκος των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1996, το 1997 και το 1998 ήταν κατώτερος των προβλέψεων του σχεδίου αναδιαρθρώσεως.

69 Δεύτερον, η Επιτροπή προβάλλει ότι, όπως ανέφεραν οι ίδιες οι ισπανικές αρχές, το σχέδιο αναδιαρθρώσεως ήταν ατελές και στηριζόταν σε ανεπαρκή και όχι αξιόπιστα στοιχεία. Αμφισβητεί τον λυσιτελή χαρακτήρα της εκ μέρους της προσφεύγουσας και του Βασιλείου της Ισπανίας αναφοράς στις συνθήκες εκπονήσεως του σχεδίου αυτού και υπογραμμίζει ότι οι αναγκαίες προσαρμογές διενεργήθηκαν μόλις τον Απρίλιο του 1997.

70 Τρίτον, κατά την Επιτροπή, οι αιτιάσεις που διατυπώθηκαν από την προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας έναντι της εκτιμήσεώς της σχετικά με τα αποτελέσματα που επέτυχε η επιχείρηση κατ' εφαρμογή του σχεδίου αναδιαρθρώσεως δεν είναι βάσιμες.

71 Κατά δεύτερο λόγο, η Επιτροπή αμφισβητεί την εκτίμηση ότι οι επίμαχες ενισχύσεις πληρούν τις προϋποθέσεις των κατευθυντηρίων γραμμών.

72 Πρώτον, επαναλαμβάνει ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως εκπονήθηκε δυόμισι έτη μετά τη χορήγηση των πρώτων ενισχύσεων στην προσφεύγουσα, δεν ήταν ούτε αξιόπιστο ούτε πλήρες, δεν προέβλεπε τη μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων και δεν παρείχε τη δυνατότητα στην επιχείρηση να καταστεί εκ νέου βιώσιμη. Εκτιμά επιπλέον ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να προβεί σε παραλληλισμό της παρούσας υποθέσεως με την υπόθεση Enichem.

73 Δεύτερον, η Επιτροπή διατείνεται ότι δεν ελήφθησαν μέτρα για τον κατά το δυνατό μετριασμό των αρνητικών συνεπειών των ενισχύσεων αυτών επί των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Επαναλαμβάνει κατ' αρχάς ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν προέβλεπε μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων. Επισημαίνει κατόπιν ότι, στην επίδικη απόφαση, δεν επικαλέστηκε την ύπαρξη διαρθρωτικώς πλεονάζοντος παραγωγικού δυναμικού στον τομέα της μεταποιήσεως του κρέατος. Επισήμανε την ύπαρξη τέτοιων δυνατοτήτων μόνον στους τομείς των ζωοτροφών, της εκτροφής και της σφαγής χοιροειδών. Προσθέτει ότι, σύμφωνα με το σημείο 2.1, τρίτη περίπτωση, του παραρτήματος της αποφάσεως 94/173, οι επενδύσεις σχετικά με τις ζωοτροφές σε μονάδες μεγέθους κατώτερου των 20 000 τόνων ετήσιας παραγωγής, στις περιφέρειες στις οποίες αναφέρεται ο στόχος αριθ. 1, αποκλείονται της κοινοτικής χρηματοδοτήσεως μόνον όταν αποδεικνύεται η ανεπάρκεια του παραγωγικού δυναμικού. Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι εφόσον η προσφεύγουσα είναι εγκατεστημένη σε μειονεκτούσα περιοχή, εξέτασε τη δυνατότητα να προβεί σε όχι αυστηρή εκτίμηση της απαιτήσεως σχετικά με τη μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων.

74 Τρίτον, η Επιτροπή προβάλλει ότι οι επίμαχες ενισχύσεις δεν ευρίσκονταν σε σχέση αναλογίας προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως. Επισημαίνει κατ' αρχάς ότι η οικογένεια Molina δεν εισέφερε νέους πόρους, δεδομένου ότι η κεφαλαιοποίηση διενεργήθηκε μόνον από το IFA, ούτε υπέστη απώλειες λόγω της μειώσεως της συμμετοχής της στο κεφάλαιο της προσφεύγουσας. Η Επιτροπή υποστηρίζει κατόπιν ότι η εκ μέρους ιδιωτών πιστωτών παραίτηση από την απόδοση μέρους των πιστώσεών τους στο πλαίσιο της διαδικασίας παύσεως των πληρωμών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμβολή της επιχειρήσεως στην αναδιάρθρωσή της. Επισημαίνει ότι, εν πάση περιπτώσει, οι παραχωρηθείσες από τους ιδιώτες πιστωτές διαγραφές χρεών ήταν ασήμαντες. Επιπλέον, η Επιτροπή αμφισβητεί τον λυσιτελή χαρακτήρα της εκ μέρους της προσφεύγουσας αναφοράς στις αποφάσεις της Επιτροπής GEA Santana Motor και Enichem, καθώς και στην προμνημονευθείσα απόφαση Ducros κατά Επιτροπής του Πρωτοδικείου.

75 Τέταρτον, η Επιτροπή εκθέτει ότι έλαβε το σχέδιο αναδιαρθρώσεως μόλις στις 23 Ιουλίου 1997 και ότι δεν κατόρθωσε επομένως να λάβει εγκαίρως θέση επί του περιεχομένου του ούτε να επιβάλει προϋποθέσεις όσον αφορά την υλοποίησή του. Επιπλέον, αμφισβητεί ότι δεν πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις μεταξύ των υπηρε-

σιών της και των ισπανικών αρχών και διατείνεται ότι τηρούσε τις ισπανικές αρχές αδιαλείπτως ενήμερες σχετικά με τις αμφιβολίες της για τη νομιμότητα των ενισχύσεων και για την ικανότητα του σχεδίου να καταστήσει δυνατή την επάνοδο της επιχειρήσεως σε κατάσταση βιωσιμότητας.

76 Πέμπτον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για να εκτιμηθεί το συμβατό των ενισχύσεων με την κοινή αγορά, η επίπτωση της κοινωνικοοικονομικής καταστάσεως μιας περιοχής διαφέρει αναλόγως του αν πρόκειται για ενισχύσεις υπέρ περιοχών [άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης] ή υπέρ οικονομικών δραστηριοτήτων [άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης]. Οι πρώτες έχουν ως στόχο την ανάπτυξη των μειονεκτουσών περιοχών, με την προώθηση των επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της διαρκούς αναπτύξεως, κρίνονται δε συμβατές με την κοινή αγορά μόνον όταν μπορεί να εξασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ των προκαλουμένων από τη χορήγησή τους στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζουν για την περιφερειακή ανάπτυξη. Το τελευταίο αυτό στοιχείο θεωρείται γενικώς ότι απουσιάζει στην περίπτωση ατομικών ενισχύσεων, εκτός αν πρόκειται για καθεστώτα αναφερόμενα σε πολλές οικονομικές δραστηριότητες και ανοικτά στο σύνολο των επιχειρήσεων των οικείων τομέων στην εν λόγω μειονεκτούσα περιοχή. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, βάσει των κριτηρίων αυτών, κατέληξε στο συμπέρασμα στην επίδικη απόφαση ότι οι χορηγηθείσες στην προσφεύγουσα ενισχύσεις δεν είχαν σχεδιαστεί ως ενισχύσεις υπέρ ορισμένων περιοχών, με την προώθηση νέων επενδύσεων ή τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ούτε ως ενισχύσεις σκοπό έχουσες να υπερπηδηθούν κατά τρόπο οριζόντιο τα μειονεκτήματα υποδομής για το σύνολο των επιχειρήσεων της περιοχής, αλλά ως ενισχύσεις προοριζόμενες για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση μιας συγκεκριμένης επιχειρήσεως. Σύμφωνα με το σημείο 2.4 των κατευθυντήριων γραμμών, η μόνη παρέκκλιση για ενισχύσεις αυτού του είδους προβλέπεται, κατά την Επιτροπή, στο άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Επικαλούμενη a contrario την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιανουαρίου 1997, C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-135), η Επιτροπή αναγνωρίζει πάντως ότι οι επιπτώσεις σε περιφερειακό επίπεδο πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη «στο πλαίσιο εξετάσεως της οικονομικής δραστηριότητας». Η Επιτροπή επισημαίνει επιπλέον ότι, με την επίδικη απόφαση, προέβη στη δέουσα εξέταση των επίμαχων ενισχύσεων υπό το πρίσμα του σημείου 3.2.3 των κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες προβλέπουν ειδικές προϋποθέσεις για τις ενισχύσεις υπέρ της αναδιαρθρώσεως επιχειρήσεων στις βοηθούμενες περιοχές. Διευκρινίζει συναφώς ότι, όταν οι ανάγκες περιφερειακής αναπτύξεως το δικαιολογούν, μπορεί να απαιτήσει λιγότερο σημαντική μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων απ' ό,τι σε άλλες περιπτώσεις εκ μέρους της οικείας επιχειρήσεως. Τέλος, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι, στην απόφαση Santana Motor, έλαβε υπόψη την κοινωνικοοικονομική συγκυρία από κοινού με άλλους παράγοντες οι οποίοι δεν συντρέχουν στην προκειμένη περίπτωση.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

77 Στο σημείο 3.2.1 των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπονται τα εξής:

«Οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης προκαλούν ιδιαίτερες ανησυχίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι ενδέχεται να μετατοπίσουν αδίκως το βάρος της διαρθρωτικής προσαρμογής και των κοινωνικών και βιομηχανικών προβλημάτων σε άλλους παραγωγούς, οι οποίοι δεν χρειάζονται [λαμβάνουν] ενίσχυση, και σε άλλα κράτη μέλη. Για τον λόγο αυτό, οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης κατά γενικό κανόνα επιτρέπονται μόνο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να αποδειχθεί ότι η έγκριση της ενίσχυσης αναδιάρθρωσης είναι προς το κοινοτικό συμφέρον. Αυτό είναι δυνατό μόνον εφόσον εφαρμόζονται αυστηρά κριτήρια και λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι ενδεχόμενες στρεβλωτικές συνέπειες της ενίσχυσης.»

78 Οι κατευθυντήριες γραμμές απαιτούν οι ενισχύσεις υπέρ της αναδιαρθρώσεως επιχειρήσεων να εντάσσονται σε ένα σχέδιο. Σύμφωνα με το σημείο 3.2.2 των κατευθυντήριων γραμμών, η έγκριση του σχεδίου αυτού υπόκειται σε τρεις προϋποθέσεις: πρέπει να καθιστά δυνατή, μακροπρόθεσμα, την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της οικείας επιχειρήσεως, να προλαμβάνει τις ανεπίπτρεπτες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να εξασφαλίζει την αναλογικότητα των ενισχύσεων προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως. Επιπλέον, στην επιχείρηση απόκειται να θέσει πλήρως σε εφαρμογή το σχέδιο αναδιαρθρώσεως, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Επιτροπή (σημείο 3.2.2, iv). Ο έλεγχος της προόδου της εφαρμογής του εν λόγω σχεδίου διενεργείται από την Επιτροπή, στην οποία πρέπει να υποβάλλονται λεπτομερείς ετήσιες εκθέσεις (σημείο 3.2.2, v).

79 Πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται εν προκειμένω. Επισημαίνεται ότι, υπό την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων αναφορικά ιδίως με τις ενισχυόμενες

περιοχές (βλ. κατωτέρω σκέψη 109), όλες αυτές οι προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται ώστε η Επιτροπή να μπορεί αν εγκρίνει ενισχύσεις υπέρ της αναδιαρθρώσεως επιχειρήσεων (σημείο 3.2.2 των κατευθυντήριων γραμμών).

— Όσον αφορά την αποκατάσταση της βιωσιμότητας

80 Το σημείο 3.2.2, i, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπει τα εξής:

«Ο εκ των ων ουκ άνευ όρος για όλα τα σχέδια αναδιάρθρωσης είναι ότι πρέπει να αποκαθιστούν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και υγεία της εταιρείας εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και βάσει ρεαλιστικών υποθέσεων όσον αφορά τους μελλοντικούς όρους λειτουργίας. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση αναδιάρθρωσης πρέπει να σχετίζεται με ένα βιώσιμο σχέδιο αναδιάρθρωσης/εξυγίανσης το οποίο υποβάλλεται με όλες τις σχετικές λεπτομέρειες στην Επιτροπή. Το σχέδιο πρέπει να αποκαθιστά την ανταγωνιστικότητα [πρέπει να καθιστά δυνατή την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας] της εταιρίας σε εύλογο χρονικό διάτημα. [...] Το σχέδιο αναδιάρθρωσης θα πρέπει να προσφέρει στην εταιρία τη δυνατότητα να καλύψει όλα της τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένης της υποτίμησης [συμπεριλαμβανομένων του κόστους αποσβέσεως] και των χρηματοοικονομικών επιβαρύνσεων και να προβλέπει μία ελάχιστη απόδοση επί του κεφαλαίου, ώστε, μετά την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης, η εταιρεία να μην χρειάζεται περαιτέρω κρατικές ενισχύσεις για να αποκτήσει ανταγωνιστική αυτοδυναμία. Κατά συνέπεια, όπως και οι ενισχύσεις διάσωσης, οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης θα πρέπει, υπό κανονικές συνθήκες, να χορηγούνται μόνο μία φορά.»

81 Διαπιστώνεται ότι, στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή παρέθεσε διάφορα στοιχεία αποδεικνύοντα επαρκώς ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν ανταποκρίνεται στις προμνημονευθείσες απαιτήσεις.

82 Κατά πρώτο λόγο, η Επιτροπή επισήμανε ότι το σχέδιο αυτό βασιζόταν «σε ανεπαρκή και ελάχιστα αξιόπιστα στοιχεία» (αιτιολογική σκέψη 111), ότι «αναφερόταν

μόνο στις ήδη χορηγηθείσες ενισχύσεις μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου 1995 και στο δάνειο των 1,739 εκατομμυρίων [ESP] που χορηγήθηκε το 1996» και ότι «προέβλεπε άλλες χρηματοπιστωτικές ανάγκες της επιχείρησης που έπρεπε να καλυφθούν στην αγορά, καθώς και την πιθανή χορήγηση ενισχύσεων, χωρίς να τις προσδιορίζει ποσοτικά» (αιτιολογική σκέψη 112).

83 Από την εξέταση του εν λόγω σχεδίου προκύπτει ότι οι διαπιστώσεις αυτές είναι βάσιμες. Στην εισαγωγή του συμπληρώματος του Απριλίου 1997, οι ισπανικές αρχές παρατηρούν άλλωστε ρητώς ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως στηρίζεται σε ατελή και ανακριβή στοιχεία. Στα υπομνήματά τους, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας αρκούνται στην επίκληση σειράς δυσχερειών αναφορικά με την εκπόνηση του σχεδίου, πράγμα που δεν εξαλείφει ωστόσο τον ανεπαρκή χαρακτήρα του.

84 Κατά δεύτερο λόγο, η Επιτροπή έκρινε ότι τα προβλεπόμενα στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως μέτρα δεν μπορούσαν να καταστήσουν δυνατή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως.

85 Πρώτον, παραπέμποντας στις αιτιολογικές σκέψεις 26 και 27 της επίδικης αποφάσεως, οι οποίες περιγράφουν τα εν λόγω μέτρα καθώς και τις προβλέψεις σχετικά με την παραγωγή, η Επιτροπή επισήμανε ότι «το σχέδιο αναδιάρθρωσης, για να πετύχει την κερδοφορία της επιχείρησης, προέβλεπε ουσιώδη αύξηση της παραγωγής σε όλες τις μονάδες της» και έκρινε ότι «δεν ήταν ρεαλιστικό να βασιστεί η αποκατάσταση βιωσιμότητας σε αύξηση της παραγωγής [...], προκειμένου περί τομέα με πλεονάζουσα διαρθρωτική δυναμικότητα» (αιτιολογική σκέψη 113).

86 Σε απάντηση επί της επιχειρηματολογίας αυτής, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνονται ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως προέβλεπε μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων και αμφισβητούν ότι στους οικείους τομείς υφίσταται διαρθρωτικώς πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα.

87 Όσον αφορά το πρώτο σημείο, από την εξέταση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως προκύπτει ότι αυτό δεν προβλέπει τη μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της προσφεύγουσας. Αντιθέτως, το σχέδιο αναφέρεται πράγματι στην αύξηση των δυνατοτήτων για τις περισσότερες από τις μονάδες παραγωγής της προσφεύγουσας καθώς και στην πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων. Πρέπει να προστεθεί ότι η προσφεύγουσα, κληθείσα ρητώς από το Πρωτοδικείο στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας (βλ. ανωτέρω σκέψη 17) να επισημάνει τα συγκεκριμένα τμήματα του σχεδίου στα οποία προβλέπεται μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της, περιορίστηκε κατ' ουσίαν να μνημονεύσει ορισμένα μέτρα μειώσεως του εργατικού δυναμικού της.

88 Δεν αμφισβητείται βεβαίως μεταξύ των διαδίκων ότι η προσφεύγουσα διήλθε σοβαρότατη κρίση το 1995 και ότι τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με την παραγωγή της κατά το έτος αυτό, όπως εμφαίνονται στον πίνακα της αιτιολογικής σκέψεως 27 της επίδικης αποφάσεως, βρίσκονταν για τον λόγο αυτό σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο. Εξαταζόμενες σε συνδυασμό με τα στοιχεία αυτά, οι προβλέψεις παραγωγής της επιχειρήσεως που περιλαμβάνονται στον ίδιο πίνακα θα μπορούσαν επομένως να δώσουν κάπως απατηλή εικόνα του περιεχομένου των μέτρων που προβλέπονταν στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως και αφορούσαν τις παραγωγικές δυνατότητες της επιχειρήσεως. Από τα στοιχεία που κοινοποίησε η προσφεύγουσα σε απάντηση επί γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου (βλ. ανωτέρω σκέψη 17) προκύπτει πάντως ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της και τα αποτελέσματα παραγωγής κάθε μιας από τις μονάδες της είχαν ήδη αρχίσει να μειώνονται σημαντικά ήδη από το 1993. Επομένως, ακόμη και αν ληφθεί ως έτος αναφοράς το 1994 και όχι το 1995, διαπιστώνεται ότι οι προβλέψεις του σχεδίου μαρτυρούν τη διατήρηση ή και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την αύξηση της παραγωγής των μονάδων της προσφεύγουσας. Οι επικρίσεις που διατυπώθηκαν έναντι των αριθμητικών στοιχείων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση είναι συνεπώς απορριπτέες.

89 Η Επιτροπή αναφέρεται βεβαίως, στην επίδικη απόφαση, και σε μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων που πραγματοποιήθηκε μεταγενέστερα από την προσφεύγουσα (βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις 46, 124 και 141 της επίδικης αποφάσεως). Παρατηρείται πάντως ότι, όπως επισημαίνει ορθά η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 125 της επίδικης αποφάσεως, αυτές οι μειώσεις δεν είναι παρά φαινομενικές καθόσον αναφέρονται σε παραγωγικές δυνατότητες οι οποίες δεν χρησιμοποι-

ούνταν πλέον. Παραδείγματος χάριν, όσον αφορά το κλείσιμο του σφαγείου, ικανότητας 240 χοίρων την ώρα, στο συμπλήρωμα του Απριλίου 1997 αναφέρεται ρητώς ότι το σφαγείο αυτό βρισκόταν «εκτός δραστηριότητας από τριών ετών» (σ. 104). Ομοίως, από το συμπλήρωμα αυτό προκύπει ότι ο χώρος τεμαχισμού ο οποίος κλείστηκε δεν χρησιμοποιείτο πλέον (σ. 104) και ότι τα δύο εργαστάσια ζωοτροφών «παρέμεναν στην πράξη σε αχρησία» (σ. 34).

90 Για τους ίδιους αυτούς λόγους, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από την απόφαση Enichem. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η οικεία επιχείρηση είχε προβεί σε σημαντική μείωση όχι μόνον του εργατικού δυναμικού της, αλλά επίσης των παραγωγικών δυνατοτήτων της, αυτό δε για όλη την κλίμακα προϊόντων της.

91 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι υφίσταται διαρθρωτικώς πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην κοινοτική αγορά ζωοτροφών, εκτροφής χοιροειδών και σφαγής χοιροειδών (αιτιολογική σκέψη 123 της επίδικης αποφάσεως), αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ουδέν πειστικό στοιχείο προσκομίζουν, ικανό να τον ανασκευάσει.

92 Δεύτερον, η Επιτροπή επισήμανε στην επίδικη απόφαση ότι «τα εσωτερικά μέτρα αναδιάρθρωσης δεν ήταν επίσης ρεαλιστικά διότι βασίζονταν σε ανεπαρκή και μη αξιόπιστα στοιχεία» (αιτιολογική σκέψη 113). Για τους λόγους που εκτίθενται στις ανωτέρω σκέψεις 82 και 83, το βάσιμο του συμπεράσματος αυτού δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

93 Κατά τρίτο λόγο, η Επιτροπή υπενθύμισε μεν ότι «οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει, κατ' αρχήν, να αξιολογούνται κατά τη στιγμή της χορήγησής τους και όχι συναρτήσει μεταγενέστερων γεγονότων» (αιτιολογική σκέψη 115), αλλά εξέτασε τα αποτελέσματα που επέτυχε η προσφεύγουσα κατ' εφαρμογή του σχεδίου αναδιαρθρώσεως και εκτίμησε ότι από αυτά αποδεικνύεται ότι το σχέδιο αυτό δεν κατέστησε πράγματι δυνατή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της προσφεύγουσας.

94 Κατ' ουσίαν, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι υφίστατο βελτίωση των αποτελεσμάτων της προσφεύγουσας κατά τα τελευταία έτη, αλλά έκρινε ότι μία σειρά στοιχείων μείωνε σημαντικά αυτή τη θετική προοπτική.

95 Πρώτον, η Επιτροπή επισήμανε ότι, παρά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είχε λάβει συνεχώς ενισχύσεις από το 1993, «η μόνη εναλλακτική λύση αντί της πτώχευσής της [...], [που] ανάγεται τουλάχιστον στο 1994, είναι η κεφαλαιοποίηση των χρεών της επιχείρησης» (αιτιολογική σκέψη 114). Η παρατήρηση αυτή, της οποίας ο λυσιτελής χαρακτήρας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, στηρίζεται σε ακριβέστατες διαπιστώσεις. Παραδείγματος χάριν, αφενός, έχει σαφώς αποδειχθεί ότι σημαντικές ενισχύσεις χορηγήθηκαν κατά τρόπο συνεχή στην προσφεύγουσα μεταξύ 1993 και 1997. Αφετέρου, στο συμπλήρωμα του Απριλίου του 1997 εμφαίνεται ρητώς ότι, σε περίπτωση μη κεφαλαιοποιήσεως των χρεών της έναντι του IFA, ύψους 4,680 δισεκατομμυρίων ESP, η προσφεύγουσα θα έπρεπε να τεθεί υπό εκκαθάριση.

96 Δεύτερον, η Επιτροπή κατέληξε στην εκτίμηση ότι, για να επιτευχθεί η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως, θα έπρεπε η κατάστασή της να εξυγιανθεί και, ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατό «να μη ληφθούν υπόψη τα χρηματοοικονομικά βάρη της επιχείρησης που έχουν απορροφήσει το ενεργητικό της, ούτε ο συμβιβασμός με ενδεχόμενες θετικές ταμιακές ροές, λαμβάνοντας υπόψη τις συνεχείς ζημίες της επιχείρησης [ούτε να αρκεσθεί η Επιτροπή στις ενδεχομένως θετικές πρόσφατες ταμιακές ροές, λαμβανομένων υπόψη των συνεχών ζημιών της επιχείρησης]» (αιτιολογική σκέψη 115). Και οι εκτιμήσεις αυτές, πέραν του ότι ο λυσιτελής χαρακτήρας τους δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση, επιρρωννύονται από τα στοιχεία της δικογραφίας. Παραδείγματος χάρη, έχει αποδεχθεί ότι οι ζημίες της προσφεύγουσας ανέρχονταν σε 1,231 δισεκατομμύρια ESP, 2,616 δισεκατομμύρια ESP, 2,123 δισεκατομμύρια ESP, 3,229 δισεκατομμύρια ESP, 2,690 δισεκατομμύρια ESP και 1,503 δισεκατομμύρια ESP αντιστοίχως το 1992, το 1993, το 1994, το 1995, το 1996 και το 1997 και ότι, κατά το πρώτο εξάμηνο του 1998, οι ζημίες ανέρχονταν περαιτέρω σε 126 εκατομμύρια ESP. Τα κέρδη τα οποία επικαλούνται η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υφίστανται μόνο λαμβανομένων υπόψη των έκτακτων δαπανών και εσόδων της επιχειρήσεως. Στο έγγραφο το οποίο είναι συνημμένο στις

παρατηρήσεις τους της 21ης Οκτωβρίου 1998, οι ίδιες οι ισπανικές αρχές υπογραμμίζουν ότι πρέπει εν προκειμένω να ληφθεί υπόψη το καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως, «ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο εσφαλμένης αντιλήψεως όσον αφορά την εξέλιξη της επιχειρήσεως». Ομοίως, στο υπόμνημα παρεμβάσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας αναφέρει ότι «ο λόγος για τον οποίο δεν ελήφθησαν υπόψη τα έκτακτα αποτελέσματα για την αξιολόγηση της εξελίξεως της εταιρίας είναι ότι τα αποτελέσματα αυτά [...] δεν επιτεύχθηκαν κανονικά στα πλαίσια της επιχειρήσεως και επομένως, αν και είναι ικανά να καταστήσουν αποδοτική μία επιχείρηση βραχυπρόθεσμα, δεν μπορούν να εξασφαλίσουν, μακροπρόθεσμα, την αποκατάσταση της βιωσιμότητας». Επιπλέον, το συνολικό χρέος της προσφεύγουσας ανήρχετο σε 6,208, 6,966, 7,969, 9,194, 14,005, 6,159 και 6,834 δισεκατομμύρια ESP, αναλόγως του έτους, από το 1992 έως το 1998. Τέλος, οι δαπάνες της προσφεύγουσας, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της, δεν μειώθηκαν σημαντικά, αλλά παρέμειναν σχετικά σταθερές μεταξύ του 1995 και του 1998.

97 Τρίτον, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν ασκούσε επιρροή το γεγονός ότι μία τρίτη επιχείρηση εξεδήλωσε το ενδιαφέρον της για την εξαγορά της προσφεύγουσας. Οι λόγοι στους οποίους στηρίχθηκε συναφώς η Επιτροπή δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως προδήλως εσφαλμένοι. Αφενός, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η προσφορά εξαγοράς δεν αφορούσε την επιχείρηση ως βιώσιμη οικονομική οντότητα, αλλά μόνον ορισμένα από τα στοιχεία του ενεργητικού της, ήτοι τα αναφερόμενα στον τομέα των προϊόντων κρέατος, η δε επιχείρηση έπρεπε στη συνέχεια να τεθεί υπό εκκαθάριση. Επιπλέον, η προσφορά του υποψηφίου αγοραστή περιλάμβανε σημαντικούς περιορισμούς όσον αφορά το παθητικό και τα λοιπά βάρη που ήταν διατεθειμένος να αναλάβει (αιτιολογικές σκέψεις 50, στοιχείο γ', και 119 της επίδικης αποφάσεως). Αφετέρου, δεν είναι επαρκώς αποδεδειγμένο ότι η ίδια η σκοπούμενη ενέργεια εξαγοράς δεν ενείχε στοιχεία κρατικής ενισχύσεως. Συγκεκριμένα, δεν προηγήθηκε ανοικτή, διαφανής και χωρίς όρους πρόσκληση προς υποβολή προσφορών, αλλά το εν λόγω ενδιαφέρον εξαγοράς εκδηλώθηκε κατά το πέρας απλής διαδικασίας εξακριβώσεως των δυνητικών αγοραστών και αξιολογήσεως των ενδεχομένων προσφορών τους από ειδικευμένο σύμβουλο.

98 Πρέπει να προστεθεί ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από την απόφαση Enichem, δεδομένου ότι τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η απόφαση αυτή διαφέρουν ουσιωδώς από τα περιστατικά της προκειμένης περιπτώσεως. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, πέραν του ότι υφίστατο σχέδιο αναδιαρθρώσεως που προέβλεπε σημαντική μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων (βλ. ανωτέρω σκέψη 90), οι αναδιαρθρωθείσες δραστηριότητες της οικείας επιχειρήσεως είχαν οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα ήδη από το πρώτο έτος εφαρμογής του σχεδίου, από δε τις χρηματοοικονομικές προβλέψεις μπορούσε να διαφανεί «ένα επίπεδο αποδοτικότητας αποδεκτό από έναν ιδιώτη επενδυτή» από το επόμενο έτος. Επιπλέον, η έγκριση των

εν λόγω ενισχύσεων υπέκειτο σε σειρά αυστηρών προϋποθέσεων ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα θα αποδώσουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Τέλος, η ιδιωτικοποίηση είχε θεωρηθεί ως «πρόσθετο εχέγγυο βιωσιμότητας», καθόσον το προϊόν της πωλήσεως των θυγατρικών και των στοιχείων του ενεργητικού της ωφελούμενης επιχειρήσεως «θα χρησιμοποιείτο πλήρως για τη μείωση του ποσού των χρεών τα οποία κάλυπτε η εγκριθείσα ενίσχυση».

99 Από τις ανωτέρω εκτιμήσεις προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κρίνοντας ότι δεν πληρούται η πρώτη ουσιαστική προϋπόθεση που θέτουν οι κατευθυντήριες γραμμές.

— Όσον αφορά την πρόληψη ανεπίτρεπτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού

100 Για την πρόληψη ανεπίπτρεπτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα «τα οποία θα αντισταθμίζουν στον βαθμό του δυνατού τις αρνητικές επιπτώσεις στους ανταγωνιστές». Ειδικότερα, στο σημείο 3.2.2, ii, δεύτερο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπονται τα εξής:

«Εάν, βάσει αντικειμενικής εκτίμησης της κατάστασης προσφοράς και ζήτησης, διαπιστωθεί ότι υπάρχει διαρθρωτικό πλεονάζον δυναμικό στη σχετική αγορά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που εξυπηρετείται από τον αποδέκτη [στην οποία ο αποδέκτης της ενισχύσεως ασκεί τις δραστηριότητές του], το σχέδιο αναδιάρθρωσης πρέπει να συμβάλει, σε βαθμό ανάλογο προς το ποσό της ληφθείσας ενίσχυσης, στην αναδιάρθρωση του βιομηχανικού τομέα που εξυπηρετεί τη σχετική αγορά στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα μειώνοντας κατά τρόπο αμετάκλητο το παραγωγικό δυναμικό. Μία μείωση θεωρείται αμετάκλητη όταν τα σχετικά πάγια στοιχεία καταστρέφονται, υποβαθμίζεται οριστικά η παραγωγική τους ικανότητα ή μετατρέπεται οριστικά η χρήση τους. [...]».

101 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούνταν, αφού διαπίστωσε ότι ορισμένες από τις δραστηριότητες της προσφεύγουσας «[αναπτύσσονταν] σε τομείς στους οποίους παρατηρείται πλεονάζον διαρθρωτικό δυναμικό στην κοινοτική αγορά» (αιτιολογική σκέψη 123), ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν προέβλεπε μείωση των παραγωγικών δυνατοτήτων (αιτιολογική σκέψη 125) και ότι οι μειώσεις που επήλθαν μεταγενέστερα «δεν φαίνονται να αντιστοιχούν στις πραγματικές δυναμικότητες [παραγωγικές δυνατότητες] που χρησιμοποιεί η επιχείρηση» (αιτιολογική σκέψη 125).

102 Από τις ανωτέρω σκέψεις 85 έως 91 προκύπτει ότι η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξαν ότι οι διαπιστώσεις αυτές είναι προδήλως εσφαλμένες. Κατά συνέπεια, προσήκει η συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι δεν πληρούται η δεύτερη ουσιαστική προϋπόθεση που θέτουν οι κατευθυντήριες γραμμές.

— Όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα της ενισχύσεως προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως

103 Όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα της ενισχύσεως προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως, στο σημείο 3.2.2, iii, πρώτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπονται τα εξής:

«Το ποσό και η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό που απαιτείται για να καταστεί δυνατή η αναδιάρθρωση και πρέπει να σχετίζονται με τα προβλεπόμενα οφέλη από κοινοτική άποψη. Κατά συνέπεια, οι αποδέκτες της ενίσχυσης θα πρέπει κανονικά να συμβάλουν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης χρησιμοποιώντας ίδιους πόρους ή εξωτερικές εμπορικές πηγές χρηματοδότησης [έξωθεν χρηματοδότηση λαμβανόμενη σύμφωνα με τους όρους της αγοράς] [...] Οι ενισχύσεις για την χρηματοοικονομική αναδιάρθρωση δεν θα πρέπει να μειώνουν αδικαιολόγητα [υπερβολικά] τις χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις της εταιρίας [...]».

104 Με την επίδικη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι δεν πληρούται αυτή η τρίτη προϋπόθεση, για τον λόγο ιδίως ότι «ο μοναδικός φορέας που συνέβαλε στο σχέδιο αναδιάρθρωσης με εισφορά νέων πόρων ήταν το κράτος» (αιτιολογική σκέψη 127).

105 Τα προβληθέντα από την προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας επιχειρήματα δεν αποδεικνύουν ότι η εκτίμηση αυτή είναι προδήλως εσφαλμένη.

106 Πρώτον, το γεγονός ότι οι ιδιώτες δανειστές της προσφεύγουσας, συμπεριλαμβανομένης της οικογενείας Molina, της παρεχώρησαν διαγραφές χρεών και οι απασχολούμενοι σε αυτή συνήνεσαν σε θυσίες, δεν μπορεί να εξοιμοιωθεί με συμβολή της επιχειρήσεως αποδέκτη της ενισχύσεως με ιδίους πόρους ή με έξωθεν χρηματοδότηση λαμβανόμενη σύμφωνα με τους όρους της αγοράς, κατά την έννοια του σημείου 3.2.2, iii, πρώτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τη μείωση της συμμετοχής της οικογένειας Molina στο κεφάλαιο της προσφεύγουσας.

107 Δεύτερον, οι συνθήκες της παρούσας υποθέσεως διαφέρουν σαφώς από τα περιστατικά που οδήγησαν στην έκδοση των προμνημονευθεισών αποφάσεων της Επιτροπής GEA, Santana Motor και Enichem και της αποφάσεως του Πρωτοδικείου Ducros κατά Επιτροπής, τις οποίες επικαλείται η προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση GEA, προβλεπόταν σαφώς ότι η ωφελούμενη επιχείρηση θα κάλυπτε σημαντικό μέρος του κόστους της αναδιαρθρώσεως με ιδίους πόρους. Στην απόφαση Santana Motor, η Επιτροπή έλαβε σαφώς υπόψη το γεγονός ότι η ένταση της ενισχύσεως αντιπροσώπευε μόνον το 36,3 % του συνολικού κόστους της αναδιαρθρώσεως και αντιστοιχούσε περίπου στο σύνολο της μειώσεως του παραγωγικού δυναμικού που πραγματοποίησε η επιχείρηση (30 %). Όσον αφορά την απόφαση Enichem, εκτός από τις ιδιαιτερότητες που μνημονεύθηκαν ανωτέρω στη σκέψη 98, η Επιτροπή επισήμανε ότι «ο αποδέκτης της ενισχύσεως θα συμβάλλει κατά τρόπο μη αμελητέο στη χρηματοδότηση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως και εκκαθαρίσεως, επενδύοντας εκ νέου στο σχέδιο το προϊόν από

την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της και των θυγατρικών της και από την τελική ιδιωτικοποίηση του αναδιαρθρωθέντος τομέα δραστηριότητας». Τέλος, στην απόφασή της που αποτέλεσε αντικείμενο της προμνημονευθείσας αποφάσεως του Πρωτοδικείου Ducros κατά Επιτροπής, αληθεύει μεν ότι η Επιτροπή έλαβε ιδίως υπόψη το γεγονός ότι το υπάρχον παραγωγικό δυναμικό των δύο ωφελουμένων επιχειρήσεων θα μειωνόταν και ότι το ιταλικό κράτος είχε αναλάβει την υποχρέωση να ιδιωτικοποιήσει τη μία από αυτές, αλλά πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η προβλεπόμενη μείωση ήταν της τάξεως του 50 % και ότι η ιδιωτικοποίηση έπρεπε να πραγματοποιηθεί μετά από άνευ όρων πρόσκληση προς υποβολή προσφορών «που θα παράσχει τη δυνατότητα στην αγορά να καθορίσει την τιμή της [επιχειρήσεως] και, κατά συνέπεια, θα εξασφαλίσει την πλήρη αντιστάθμιση των πιθανών στοιχείων υπερβολής των χορηγηθεισών ενισχύσεων» (σκέψη 68).

108 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν οι δύο τελευταίες προϋποθέσεις που τίθενται στο σημείο 3.2.2 των κατευθυντήριων γραμμών (ανωτέρω σκέψεις 78 και 79), προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμώντας ότι οι επίμαχες ενισχύσεις δεν αποσκοπούσαν στην αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως, αλλά αποτελούσαν «μια σειρά συγκεκριμένων ενισχύσεων που προορίζονται αποκλειστικά και μόνο στη διατήρηση της επιχείρησης στην αγορά» (αιτιολογική σκέψη 132 της επίδικης αποφάσεως).

— Ειδικές προϋποθέσεις για τις ενισχύσεις υπέρ της αναδιαρθρώσεως επιχειρήσεων στις τυγχάνουσες συνδρομής περιοχές

109 Οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν, στο σημείο 3.2.3, ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες περιφερειακής αναπτύξεως όταν αξιολογεί μία ενίσχυση υπέρ της αναδιαρθρώσεως επιχειρήσεων στις τυγχάνουσες συνδρομής περιοχές, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι τα κριτήρια που απαριθμούνται στο σημείο 3.2.2 (βλ. ανωτέρω σκέψη 78) ισχύουν επίσης όσον αφορά τις περιοχές αυτές. Συγκεκριμένα, στο σημείο 3.2.3 των κατευθυντήριων γραμμών προβλέπονται μεταξύ άλλων τα εξής:

«Συγκεκριμένα, η αναδιάρθρωση πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα μία οικονομικά βιώσιμη επιχείρηση η οποία θα συμβάλει στην πραγματική ανάπτυξη της περιοχής χωρίς να απαιτεί συνεχώς ενίσχυση. Συνεπώς, οι επαναλαμβανόμενες εισφορές ενίσχυσης δεν θα αντιμετωπιστούν με μεγαλύτερη επιείκεια απ' ό,τι στις μη ενι-

σχυόμενες περιοχές. Ομοίως, τα σχέδια αναδιάρθρωσης πρέπει να ολοκληρώνονται και να παρακολουθούνται. Επίσης, για την πρόληψη αθέμιτων [ανεπίτρεπτων] στρεβλώσεων του ανταγωνισμού η ενίσχυση πρέπει να είναι ανάλογη με τα έξοδα και τα οφέλη αναδιάρθρωσης. Ωστόσο, η Επιτροπή μπορεί να επιδείξει μεγαλύτερη ελαστικότητα όσον αφορά την απαίτηση για τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού στην περίπτωση αγορών με διαρθρωτικό πλεονάζον δυναμικό. Εφόσον δικαιολογείται από ανάγκες περιφερειακής ανάπτυξης, η Επιτροπή θα απαιτεί μια μικρότερης κλίμακας μείωση του παραγωγικού δυναμικού για το σκοπό αυτό στις ενισχυόμενες περιοχές από ό,τι στις μη ενισχυόμενες και θα κάνει διάκριση μεταξύ των περιοχών που είναι επιλέξιμες για περιφερειακή ενίσχυση βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης και αυτών που είναι επιλέξιμες βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', λαμβάνοντας υπόψη τη μεγαλύτερη σοβαρότητα των περιφερειακών προβλημάτων στις πρώτες περιοχές.»

110 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή προέβη σε ορθή εφαρμογή των αρχών αυτών, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας.

111 Πρώτον, η Επιτροπή επανέλαβε ότι η προσφεύγουσα είχε λάβει επανειλημμένα κρατικές ενισχύσεις κατά τη διάρκεια πενταετούς περιόδου, χωρίς οι ενισχύσεις αυτές να μπορέσουν να εξασφαλίσουν την αποκατάσταση της βιωσιμότητάς της, ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν είχε εφαρμοστεί ορθά και δεν είχε καταστεί δυνατό να ελεχθεί δεόντως και ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν ήταν ανάλογες προς το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιαρθρώσεως (αιτιολογικές σκέψεις 136 και 137). Από τα εκτεθέντα ανωτέρω στις σκέψεις 80 έως 99 και 103 έως 108 προκύπτει ότι, εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά τα κριτήρια αποκαταστάσεως της βιωσιμότητας και του αναλογικού χαρακτήρα της ενισχύσεως, αυτά τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή δεν βαρύνονται με πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

112 Δεύτερον, η Επιτροπή εξέτασε τα επιχειρήματα των ισπανικών αρχών σχετικά με τη μείωση του παραγωγικού δυναμικού η οποία, όπως υποστηριζόταν, είχε πραγματοποιηθεί από την προσφεύγουσα, πριν επαναλάβει ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν προέβλεπε τέτοια μείωση και ότι η εκ των υστέρων διενεργηθείσα πραγματο-

ποιήθηκε «κατά τρόπο σημειακό [κατά περίπτωση] και όχι στα πλαίσια ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης» (αιτιολογικές σκέψεις 139 και 140).

113 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έλαβε πλήρως υπόψη το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είναι εγκατεστημένη σε μειονεκτούσα περιοχή. Συγκεκριμένα, από την αιτιολογική σκέψη 141 της επίδικης αποφάσεως προκύπτει ότι, βάσει του γεγονότος αυτού, δέχθηκε ρητώς να είναι λιγότερο αυστηρή όσον αφορά την απαιτούμενη μείωση του παραγωγικού δυναμικού. Αναγκάστηκε όμως να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, ακόμη και αν επιδεικνυόταν ελαστικότητα, οι επίμαχες ενισχύσεις δεν μπορούσαν να τύχουν εξαιρέσεως καθόσον δεν πληρούνταν οι λοιπές προϋποθέσεις των κατευθυντήριων γραμμών.

114 Το τελευταίο αυτό συμπέρασμα δεν είναι προδήλως εσφαλμένο. Συγκεκριμένα, στο σημείο 3.2.3 των κατευθυντήριων γραμμών επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι μια αντιμετωπίζουσα δυσχέρειες επιχείρηση είναι εγκατεστημένη σε περιοχή τυγχάνουσα συνδρομής δεν δικαιολογεί μια πλήρως εφεκτική στάση, διευκρινίζεται δε ότι «οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού πρέπει να ελαχιστοποιηθούν ακόμη και σε περιπτώσεις ενίσχυσης εταιριών σε ενισχυόμενες [τυγχάνουσες συνδρομής] περιοχές». Ομοίως, με την απόφαση της 15ης Μαρτίου 2001, Τ-73/98, Prayon-Rupel κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-867, σκέψη 71), το Πρωτοδικείο ετόνισε ότι η κατ' εξαίρεση δυνατότητα μετριασμού της απαιτήσεως να μειώνεται το παραγωγικό δυναμικό στην περίπτωση κατά την οποία η αγορά εμφανίζει διαρθρωτικώς πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα δεν αναιρεί «την πρωταρχική απαίτηση να εκπονείται σχέδιο αναδιαρθρώσεως συνεκτικό και ρεαλιστικό, που να επιτρέπει την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως». Επομένως, δεν είναι δυνατό να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν αναγνώρισε υπέρ μιας επιχειρήσεως το ευεργέτημα εξαιρέσεως βασιζόμενης στις ανάγκες περιφερειακής αναπτύξεως όταν η επιχείρηση αυτή, και αν υποτεθεί ότι προέβη σε μείωση του παραγωγικού δυναμικού η οποία — με την επίδειξη ελαστικότητας — θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επαρκής, δεν πληροί μία ή περισσότερες από τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτουν οι κατευθυντήριες γραμμές.

115 Κατά συνέπεια, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν οι λοιπές αιτιάσεις και τα επιχειρήματα που προβάλλουν συναφώς η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως αναφορικά με την κεφαλαιοποίηση μέρους των χρεών της προσφεύγουσας

Επιχειρήματα των διαδίκων

116 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι η κεφαλαιοποίηση, ύψους 4,680 δισεκατομμυρίων ESP, μέρους των χρεών της επιχειρήσεως έναντι του IFA δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συγκεκριμένα, προβαίνοντας στην ενέργεια αυτή, ο εν λόγω δημόσιος οργανισμός συμπεριφέρθηκε ως ιδιώτης επενδυτής.

117 Συναφώς, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλουν ότι η εν λόγω ενέργεια προβλεπόταν στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως και αποτελούσε προϋπόθεση για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως.

118 Διευκρινίζουν ότι η ενέργεια αυτή είχε κυρίως ως στόχο να παράσχει τη δυνατότητα στο IFA να ασκεί έλεγχο επί της προσφεύγουσας. Υποστηρίζουν ότι, στην αντίθετη περίπτωση, η οικογένεια Molina θα είχε αυτομάτως αποκτήσει, στις 31 Δεκεμβρίου 1997, τον έλεγχο μιας εξυγιανθείσας επιχειρήσεως και το IFA θα είχε καταστεί ένας «απλός δανειστής», χωρίς επιρροή επί της εκτελέσεως του σχεδίου αναδιαρθρώσεως, επί της ανακτήσεως των πιστώσεων και επί του μέλλοντος της επιχειρήσεως.

119 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν επίσης ότι, αν το IFA δεν είχε προβεί στην κεφαλαιοποίηση αυτή, η επιχείρηση θα έπρεπε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 260 του Ley de Sociedades Anónimas (νόμου περί ανωνύμων εταιριών), να τεθεί υπό εκκαθάριση με διαπίστωση της πτωχεύσεως, πράγμα που δεν θα συνιστούσε την οικονομικώς επωφελέστερη επιλογή. Συγκεκριμένα, η τελευταία αυτή διαδικασία, πέραν του ότι θα ετίθετο άμεσα σε εφαρμογή από την οικογένεια

Molina, θα είχε εξαντλήσει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως και, κατά συνέπεια, θα είχε εμποδίσει την πλειοψηφία των πιστωτών, στους οποίους περιλαμβάνεται το IFA, να ανακτήσουν τα οφειλόμενα ποσά. Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η κεφαλαιοποίηση παρουσίαζε περισσότερα πλεονεκτήματα από τη θέση υπό εκκαθάριση. Συναφώς, επισήμανε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το ποσό των 3,7 δισεκατομμυρίων ESP το οποίο μνημονεύεται στο έγγραφο των ισπανικών αρχών της 21ης Οκτωβρίου 1998 αφορούσε μόνον τα στοιχεία του ενεργητικού της επιχειρήσεως στον τομέα των προϊόντων κρέατος. Στην πραγματικότητα, στο ίδιο αυτό έγγραφο αναφερόταν ότι η συνολική αξία των στοιχείων του ενεργητικού της επιχειρήσεως ανερχόταν σε 6,125 δισεκατομμύρια ESP, ήτοι ποσό ανώτερο του ποσού της κεφαλαιοποιήσεως.

120 Τέλος, το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει ότι η κεφαλαιοποίηση των χρεών της προσφεύγουσας δεν είχε ως συνέπεια την εισροή νέων κεφαλαίων στην επιχείρηση.

121 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η επίμαχη κεφαλαιοποίηση συνιστά κρατική ενίσχυση καθόσον, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών, ουδείς ιδιώτης επενδυτής θα την είχε πραγματοποιήσει.

122 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, κατά τη νομολογία, αρκεί η πραγματοποιούμενη από τις δημόσιες αρχές κεφαλαιοποίηση να αφορά ποσό ανώτερο της αξίας εκκαθαρίσεως των στοιχείων του ενεργητικού της οικείας επιχειρήσεως ώστε να είναι δυνατό να συναχθεί το συμπέρασμα ότι πρόκειται για κρατική ενίσχυση. Σε απάντηση επί γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου (βλ. ανωτέρω σκέψη 17), η Επιτροπή διευκρίνισε συναφώς, παραπέμποντας στο έγγραφο των ισπανικών αρχών της 21ης Οκτωβρίου 1998, ότι η πλέον συγκεκριμένη προσφορά εξαγοράς της προσφεύγουσας αποτιμούσε το ενεργητικό της σε 3,7 δισεκατομμύρια ESP, ήτοι ποσό κατά πολύ κατώτερο του ποσού της κεφαλαιοποιήσεως.

123 Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η επιβαλλόμενη από τον ισπανικό νόμο περί ανωνύμων εταιριών υποχρέωση να αποκαθίσταται η χρηματοοικονομική ισορροπία μιας επιχειρήσεως τα περιουσιακά στοιχεία της οποίας μειώθηκαν σημαντικά λόγω ζημιών, ισχύει μόνον στην περίπτωση κατά την οποία προβλέπεται η διατήρηση της

επιχειρήσεως σε κατάσταση δραστηριότητας, εξακολουθεί δε να υφίσταται η δυνατότητα θέσεως της επιχειρήσεως υπό εκκαθάριση, η οποία μπορεί να αποδειχθεί οικονομικώς περισσότερο ενδιαφέρουσα απ' ό,τι μία κεφαλαιοποίηση μεγάλης εκτάσεως. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι κύριοι πιστωτές της προσφεύγουσας ήταν δημόσιοι οργανισμοί διαθέτοντες, ως εκ τούτου, προνόμια, ακόμη και ενυπόθηκες εγγυήσεις.

124 Όσον αφορά το επιχείρημα του Βασιλείου της Ισπανίας ότι η κεφαλαιοποίηση των χρεών δεν είχε ως συνέπεια την εισφορά νέου κεφαλαίου, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως εκτέθηκε στην αιτιολογική σκέψη 88 της επίδικης αποφάσεως, η ενέργεια αυτή δεν ελήφθη υπόψη κατά τον υπολογισμό του συνολικού ποσού των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα, ώστε να αποφευχθεί η διπλή λογιστική εγγραφή.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

125 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η επέμβαση των δημοσίων αρχών στο κεφάλαιο μιας επιχειρήσεως, υπό οποιαδήποτε μορφή και αν γίνεται αυτό, μπορεί να συνιστά κρατική ενίσχυση (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, C-305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1603, σκέψη 18).

126 Για να διαπιστωθεί αν η κεφαλαιοποίηση μέρους των χρεών της προσφεύγουσας έναντι του IFA έχει τον χαρακτήρα κρατικής ενισχύσεως, πρέπει να εφαρμοστεί το κριτήριο, το οποίο υποδεικνύεται στην επίδικη απόφαση και δεν αμφισβητείται άλλωστε από την προσφεύγουσα και από το Βασίλειο της Ισπανίας, του ιδιώτη επενδυτή ο οποίος ενεργεί υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Συγκεκριμένα, πρέπει να εκτιμηθεί αν, υπό παρόμοιες συνθήκες, ένας ιδιώτης επενδυτής μεγέθους συγκρίσιμου προς τον επενδυτή που ανήκει στον δημόσιο τομέα θα μπορούσε να θεωρήσει σκόπιμο να πραγματοποιήσει ενέργεια τέτοιας σημασίας. Συναφώς, διευκρινίστηκε ότι, καίτοι η συμπεριφορά του ιδιώτη επενδυτή, προς τον οποίο πρέπει να συγκριθεί η παρέμβαση του δημόσιου επενδυτή που επιδιώκει στόχους οικονομικής πολιτικής, δεν αντιστοιχεί κατ' ανάγκη προς τη συμπεριφορά του κοι-

νού επενδυτή που επενδύει κεφάλαια με προοπτική την αποδοτικότητά τους κατά τον μάλλον ή ήττον βραχυπροθέσμως, πρέπει, τουλάχιστον, να αντιστοιχεί προς τη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής εταιρίας holding ή ενός ιδιωτικού ομίλου επιχειρήσεων που ακολουθούν διαρθρωτική πολιτική, γενική ή κλαδική, με γνώμονα την προοπτική μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας (μνημονευθείσα ανωτέρω απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 20· απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92, C-279/92 και C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψεις 20 έως 22· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-126/96 και Τ-127/96, BFM και EFIM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3437, σκέψη 79, και της 12ης Δεκεμβρίου 2000, Τ-296/97, Alitalia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3871, σκέψη 96).

127 Επιβάλλεται επίσης η υπόμνηση ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση του ζητήματος αν μια επένδυση πληροί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή συνεπάγεται μια περίπλοκη οικονομική εκτίμηση (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψεις 10 και 11, και προμνημονευθείσα απόφαση Alitalia κατά Επιτροπής, σκέψη 105). Όταν όμως η Επιτροπή εκδίδει πράξη συνεπαγόμενη περίπλοκη οικονομική εκτίμηση, απολαύει ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως και ο δικαστικός έλεγχος της εν λόγω πράξεως περιορίζεται συναφώς στο αν τηρήθηκαν οι διαδικαστικοί κανόνες και η υποχρέωση αιτιολογήσεως, στο υποστατό των πραγματικών περιστατικών που ελήφθησαν υπόψη για την αμφισβητούμενη επιλογή και στο αν συντρέχει πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών ή κατάχρηση εξουσίας (προμνημονευθείσα απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1996, Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 11). Ειδικότερα, δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην οικονομική της εκτίμηση (προμνημονευθείσες αποφάσεις BFM και EFIM κατά Επιτροπής, σκέψη 81, και Alitalia κατά Επιτροπής, σκέψη 105).

128 Υπό το φως των αρχών αυτών πρέπει να εκτιμηθούν τα επιχειρήματα που προβάλλουν εν προκειμένω οι διάδικοι.

129 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε, στηριζόμενη κυρίως σε δύο εκτιμήσεις, ότι η επίμαχη κεφαλαιοποίηση χρεών δεν πληροί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή.

130 Πρώτον, επισήμανε ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα είχε δεχθεί την κεφαλαιοποίηση των χρεών μιας επιχειρήσεως, ύψους 4,680 δισεκατομμυρίων ESP, με σκοπό την απόκτηση του 80 % του εταιρικού της κεφαλαίου, το οποίο συγχρόνως μειώθηκε σε 500 εκατομμύρια ESP, ενώ η χρηματοοικονομική κατάσταση της εν λόγω επιχειρήσεως, και ιδίως το συνολικό της χρέος, ήταν τέτοια που δεν μπορούσε να προεξοφληθεί μια κανονική απόδοση των επενδεδυμένων κεφαλαίων εντός εύλογης προθεσμίας (αιτιολογικές σκέψεις 58 και 60).

131 Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως προδήλως εσφαλμένη. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έγιναν δεκτά ανωτέρω στη σκέψη 96, κατά τα αμέσως προηγούμενα έτη της επίμαχης ενέργειας, η προσφεύγουσα υπέστη συνεχείς και σημαντικές ζημίες εν σχέσει προς τον κύκλο εργασιών της και παρουσίασε πολύ υψηλό χρέος. Επιπλέον, για την επιβίωσή της είχε ήδη επανειλημμένα καταστεί αναγκαίο να της χορηγήσουν ενισχύσεις οι δημόσιες αρχές.

132 Δεύτερον, η Επιτροπή επισήμανε την απουσία έγκυρου και αξιόπιστου σχεδίου αναδιαρθρώσεως, ώστε να καταστεί δυνατή η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της προσφεύγουσας (αιτιολογική σκέψη 60). Συναφώς, αρκεί να διαπιστωθεί, αφενός, ότι η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν απέδειξαν ότι ο ισχυρισμός αυτός είναι προδήλως εσφαλμένος (βλ. ανωτέρω σκέψεις 80 έως 99) και, αφετέρου, ότι ένας ιδιώτης επενδυτής, προτιθέμενος να προβεί σε κεφαλαιοποίηση χρεών εκτάσεως τέτοιας όπως αυτή της προκειμένης περιπτώσεως, θα απαιτούσε πράγματι ένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως πλήρες και ικανό να καταστήσει την επιχείρηση αποδοτική (προμνημονευθείσα απόφαση BFM και EFIM κατά Επιτροπής, σκέψη 86).

133 Τα επιχειρήματα που επικαλούνται η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορούν να ανασκευάσουν τα συμπεράσματα αυτά.

134 Συγκεκριμένα, πρώτον, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η κεφαλαιοποίηση μέρους των χρεών της προσφεύγουσας έναντι του IFA μπορεί να θεωρηθεί ως ουσιώδες στοιχείο

του σχεδίου αναδιαρθρώσεως, το γεγονός αυτό δεν είναι επαρκές για να πληρωθεί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή, λαμβανομένων υπόψη του ατελούς και μη αξιόπιστου χαρακτήρα του σχεδίου αναδιαρθρώσεως και της απουσίας, στο σχέδιο αυτό, άλλων στοιχείων που να προβλέπουν συγχρόνως σημαντική μείωση του κόστους και των παραγωγικών δυνατοτήτων της επιχειρήσεως.

135 Δεύτερον, το επιχείρημα κατά το οποίο στόχος της ενέργειας αυτής ήταν να αποφευχθεί το να ανακτήσει η οικογένεια Molina τον έλεγχο της προσφεύγουσας και να καταστεί εκ νέου το IFA ένας «απλός δανειστής» χωρίς επιρροή στην εκτέλεση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως δεν είναι καθόλου πειστικό. Αφενός, όπως παρατηρεί ορθά η Επιτροπή στα υπομνήματά της, είναι εκ προοιμίου εντελώς απίθανο να είχε δεχθεί ένας ιδιώτης επενδυτης να αποκτήσει την ψιλή κυριότητα του συνόλου των μετοχών της προσφεύγουσας με σκοπό την εξυγίανσή της, έχοντας παράλληλα την υποχρέωση να παραχωρήσει την επιχείρηση στους παλαιούς κυρίους της μια συγκεκριμένη ημερομηνία, έναντι καθαρά συμβολικού τιμήματος. Αφετέρου, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι το IFA, λόγω της ιδιότητάς του ως δημόσιου οργανισμού, αποτελούσε προνομούχο δανειστή. Για τον λόγο αυτό, είχε ορισμένη πιθανότητα να ανακτήσει μέρος τουλάχιστον των πιστώσεών του σε περίπτωση εκκαθαρίσεως της επιχειρήσεως. Απεναντίας, μετά την κεφαλαιοποίηση των χρεών, το IFA κατέστη κύριος μέτοχος της προσφεύγουσας και βρέθηκε κατά τον τρόπο αυτό σε θέση σαφώς λιγότερο ευνοϊκή. Είναι λοιπόν αμφίβολο αν ένας ιδιώτης επιχειρηματίας, κάτοχος προνομούχων απαιτήσεων, θα είχε συναινέσει να περιέλθει σε τέτοια κατάσταση, με κύριο σκοπό να μπορεί να επιβλέπει την αναδιάρθρωση της οφειλέτριας επιχειρήσεώς του, ενώ, βάσει ιδίως των στοιχείων που εκτίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 131 και 132, η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχειρήσεως δεν μπορούσε λογικά να προεξοφληθεί.

136 Τρίτον, το επιχείρημα της προσφεύγουσας και του Βασιλείου της Ισπανίας ότι η κεφαλαιοποίηση των χρεών ήταν αναγκαία για να αποφευχθεί η θέση υπό εκκαθάριση της προσφεύγουσας δεν είναι καθοριστικό. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν αποδεικνύουν ότι, εν προκειμένω, η εκκαθάριση δεν θα ήταν η οικονομικώς επωφελέστερη λύση για το IFA. Συγκεκριμένα, αφενός, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω στη σκέψη 135, οι απαιτήσεις του οργανισμού αυτού ήταν προνομούχες και επομένως θα είχε κατά πάσα πιθανότητα καλύψει ένα μέρος τους σε τέτοια περίπτωση. Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ουδέν

συγκεκριμένο στοιχείο προσκομίζουν άλλωστε προς στήριξη της θέσεώς τους ότι η διαδικασία εκκαθαρίσεως θα είχε εξαντλήσει τα περιουσιακά στοιχεία της προσφεύγουσας. Αφετέρου, ουδέν στοιχείο επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η οικογένεια Molina δεν θα ήταν σε θέση να φέρει αποτελεσματικά σε πέρας τέτοια διαδικασία.

137 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως αναφορικά με τις παραχωρηθείσες στην προσφεύγουσα διαγραφές χρεών

Επιχειρήματα των διαδίκων

138 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζουν ότι οι διαγραφές χρεών που παραχωρήθηκαν από τους δημόσιους οργανισμούς τον Μάιο του 1997 δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

139 Πρώτον, προβάλλουν ότι ο ισπανικός νόμος της 26ης Ιουλίου 1992 περί παύσεως των πληρωμών εισάγει διαδικασία γενικού χαρακτήρα, η οποία εφαρμόζεται σε κάθε επιχείρηση που αντιμετωπίζει δυσχέρειες και αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων τόσο των ιδιωτών όσο και των δημοσίων δανειστών. Κατά συνέπεια, δεν πληρούται η προϋπόθεση του ειδικού χαρακτήρα η οποία αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7907). Προσθέτουν ότι η διαδικασία παύσεως των πληρωμών είναι δικαστικού χαρακτήρα και ότι ο Ισπανός δικαστής εξετάζει το συμβατό των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής με το ισχύον ισπανικό δίκαιο.

140 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι ιδιώτες δανειστές της, με τη διαγραφή των χρεών, συνήνεσαν στο να υποβληθούν σε σημαντική θυσία. Εκθέτει ότι οι δανειστές αυτοί ανέρχονταν όχι σε 386, αλλά σε 400, ότι το χρέος της έναντι του ιδιωτικού τομέα αντιπροσώπευε περισσότερο από 4,4 % του συνολικού χρέους της και ότι η Επιτροπή αμέλησε να λάβει υπόψη, στην ανάλυσή της, σημαντικότατους ιδιώτες δανειστές, ορισμένοι από τους οποίους ήταν κάτοχοι προνομούχων απαιτήσεων. Κατά συνέπεια, ο πίνακας ο οποίος περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 43 της επίδικης αποφάσεως, στον οποίο εμφαίνονται μόνον οκτώ ιδιώτες δανειστές, δεν είναι αντιπροσωπευτικός. Η προσφεύγουσα επισημαίνει επίσης ότι το μέσο ποσοστό διαγραφής χρεών εκ μέρους των ιδιωτών δανειστών (59,58 %) υπερέβαινε το αντίστοιχο ποσοστό των δημόσιων δανειστών (50,75 %). Το Βασίλειο της Ισπανίας διατείνεται ότι οι διαγραφές χρεών εκ μέρους των δημόσιων οργανισμών δεν είχαν σκοπό να ευνοήσουν την προσφεύγουσα, αλλά να τους παράσχουν τη δυνατότητα να ανακτήσουν το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεών τους. Υπογραμμίζει ότι τα ποσά των διαγραφών καθορίστηκαν σύμφωνα με μέθοδο αποδεκτή από το σύνολο των δανειστών και ισχύουσα αδιακρίτως για τους δημόσιους και τους ιδιώτες δανειστές. Το Βασίλειο της Ισπανίας προσάπτει επιπλέον στην Επιτροπή ότι δεν διευκρίνισε, στην επίδικη απόφαση, ότι οι κατεχόμενες από την Junta de Andalucía και τον οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως ενυπόθηκες εγγυήσεις κάλυπταν μόνον ένα μέρος των απαιτήσεών τους και ισχυρίζεται ότι υπέδειξε στην Επιτροπή ότι η Banco Atlántico είχε χορηγήσει στην προσφεύγουσα, στις 24 Ιανουαρίου 1994, ενυπόθηκο δάνειο πρώτης τάξεως.

141 Όσον αφορά ειδικότερα το IFA, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζονται ότι συμπεριφέρθηκε ως ιδιώτης επενδυτής, παραιτούμενο από την απόδοση του 99 % της απαιτήσεώς του. Κατά τον τρόπο αυτό, ο εν λόγω οργανισμός αύξησε συγκεκριμένα τη συμμετοχή του στο κεφάλαιο της επιχειρήσεως μέχρι το 80,6 % του ποσού της εκ μέρους του διαγραφής των χρεών. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι στο σχέδιο αναδιαρθρώσεως προβλεπόταν η ανάγκη να τερματισθεί η διαδικασία παύσεως των πληρωμών και ότι το IFA, ως κύριος μέτοχος της επιχειρήσεως, είχε συνεπώς την υποχρέωση να περιορίσει τα χρηματοοικονομικά βάρη της. Τέλος, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, με την απόφαση GEA, η Επιτροπή ενέκρινε διαγραφές χρεών, εκ μέρους δημόσιων οργανισμών, αντιπροσωπεύουσες το 78 % των απαιτήσεών τους, ενώ οι οργανισμοί αυτοί δεν ήταν μέτοχοι της οικείας επιχειρήσεως.

142 Όσον αφορά τον οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η εκ μέρους του διαγραφή χρεών αντιπροσώπευε μόνον το 53,41 % της απαιτήσεώς του, ήτοι ποσοστό κατώτερο του μέσου ποσοστού της διαγραφής χρεών εκ

μέρους των ιδιωτών δανειστών και περίπου αντίστοιχο προς το μέσο ποσοστό της διαγραφής χρεών του συνόλου των δανειστών (53,24 %). Το Βασίλειο της Ισπανίας επισημαίνει ότι αν ο οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως είχε προσχωρήσει στη συμφωνία περί διαγραφής των χρεών, η εκ μέρους του διαγραφή θα είχε ανέλθει στο 98,8 % της απαιτήσεώς του. Διευκρινίζει ότι, όσον αφορά τις ενυπόθηκες απαιτήσεις του, ο εν λόγω δημόσιος οργανισμός ουδεμία διαγραφή χρεών παρεχώρησε. Όσον αφορά τις λοιπές, απλώς προνομιούχες, απαιτήσεις του, το ποσοστό της διαγραφής (56 %) αντιστοιχεί στο μέσο ποσοστό διαγραφής εκ μέρους των προνομιούχων δανειστών. Επιπλέον, κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, η Επιτροπή αποσιωπά το γεγονός ότι ο οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως είχε ασκήσει το δικαίωμά του να μη διεκδικήσει την ικανοποίηση του συνόλου των απαιτήσεών του και είχε ενισχύσει τις ενυπόθηκες εγγυήσεις του. Επιπλέον, ο εν λόγω δημόσιος οργανισμός είχε εξαρτήσει την εφαρμογή της ατομικής συμφωνίας του με την προσφεύγουσα από την προηγούμενη έγκριση εκ μέρους των δανειστών που μετείχαν στη συμφωνία περί διαγραφής των χρεών. Τέλος, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλούνται την απόφαση 1999/88/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 1998, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην εταιρεία Porcelanas del Norte SAL. (Ponsal)/Comercial Europea de Porcelanas SAL (Comepor) (ΕΕ 1999, L 29 σ. 28, στο εξής: απόφαση Ponsal).

143 Όσον αφορά το Δημόσιο, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι η απαίτησή του δεν είχε ενυπόθηκη εγγύηση και ότι η εκ μέρους του διαγραφή χρεών αντιπροσώπευε μόνο το 36,49 % της εν λόγω απαιτήσεως, ήτοι ποσοστό σημαντικά κατώτερο του μέσου ποσοστού διαγραφής εκ μέρους των δημόσιων και ιδιωτών δανειστών. Το Βασίλειο της Ισπανίας επισημαίνει ότι το Δημόσιο είχε ασκήσει το δικαίωμά του να μη διεκδικήσει την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του και ότι αν είχε προσχωρήσει στη συμφωνία περί διαγραφής των χρεών, η εκ μέρους του διαγραφή θα αντιστοιχούσε στο 98,8 % της απαιτήσεώς του. Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας προσθέτουν ότι το Δημόσιο είχε εξαρτήσει την εφαρμογή της ατομικής συμφωνίας του με την προσφεύγουσα από την προηγούμενη έγκριση εκ μέρους των δανειστών που μετείχαν στη συμφωνία περί διαγραφής των χρεών. Τέλος, η προσφεύγουσα επικαλείται την απόφαση GEA.

144 Όσον αφορά την παραχωρηθείσα από την Confederación Hidrográfica del Guadalquivir διαγραφή χρεών, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι αντιπροσώπευε μόνον το 45,84 % της απαιτήσεώς της, ήτοι ποσοστό κατώτερο από το μέσο ποσοστό διαγραφής χρεών εκ μέρους των δημόσιων και ιδιωτών δανειστών.

145 Τέλος όσον αφορά το Ayuntamiento de Jaén και την Junta de Andalucía, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι οι απαιτήσεις τους αντιπροσώπευαν μόνο το 5 % του συνολικού ποσού των δημοσίων απαιτήσεων και ότι οι εν λόγω οργανισμοί δεν διέθεταν

ενυπόθηκες εγγυήσεις. Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζονται ότι οι οργανισμοί αυτοί παραιτήθηκαν από την άσκηση του δικαιώματός του να μη διεκδικήσουν την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους και προσεχώρησαν στη συμφωνία περί διαγραφής των χρεών για να εισπράξουν το μεγαλύτερο δυνατό μέρος των απαιτήσεών τους. Διατείνονται ότι τέτοια στάση είχε γίνει δεκτή από την Επιτροπή στα πλαίσια της αποφάσεως 97/21/ΕΚ, ΕΚΑΧ, της 30ής Ιουλίου 1996, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Compañía Española de Tubos por Extrusión SA, η οποία είναι εγκατεστημενη στο Llodio (Álava) (ΕΕ 1997, L 8, σ. 14).

146 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι οι παραχωρηθείσες από τους δημόσιους δανειστές διαγραφές χρεών δεν ανταποκρίνονται στο κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή και συνιστούν επομένως κρατική ενίσχυση.

147 Η Επιτροπή επισημαίνει κατ' αρχάς ότι ουδέποτε αμφισβήτησε ότι οι εν λόγω διαγραφές χρεών ήταν σύμφωνες με την ισπανική νομοθεσία περί παύσεως των πληρωμών και ότι περιορίστηκε στην ανάλυση της συμπεριφοράς των δημόσιων δανειστών εν σχέσει προς τη συμπεριφορά των ιδιωτών δανειστών. Υποστηρίζει ότι ο αρμόδιος Ισπανός δικαστής και οι ιδιώτες δανειστές δεν θα είχαν προφανώς αντιταχθεί στην απόφαση του κράτους, κύριου δανειστή, να υποβληθεί οικειοθελώς σε θυσίες πολύ σημαντικότερες απ' ό,τι οι ιδιώτες δανειστές.

148 Η Επιτροπή προσθέτει ότι το γεγονός ότι η πτωχευτική διαδικασία έχει γενικό χαρακτήρα δεν αποκλείει το ενδεχόμενο, ένα μέτρο λαμβανόμενο στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής από τις δημόσιες αρχές να ενέχει στοιχεία κρατικής ενισχύσεως (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Fennelly επί της προμνησθείσας υποθέσεως Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7910, σημεία 31 και 32).

149 Αναφερόμενη στη συνέχεια στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις πραγματοποιούμενες από το κράτος εισφορές κεφαλαίου (*Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* 9-1984), η Επιτροπή επισημαίνει ότι η συμμετοχή δημόσιου φορέα σε επιχείρηση η οποία πραγματοποιείται παράλληλα με τη συμμετοχή ιδιωτών δεν συνιστά κρατική ενίσχυση όταν το κατεχόμενο από τον ιδιώτη επενδυτή μέρος έχει πραγματική

οικονομική σημασία. Κρίνοντας κατ' αναλογία, η Επιτροπή εκτιμά ότι «για να συνάδει προς το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή η εκ μέρους δημόσιων φορέων παραίτηση από απαιτήσεις τους, πρέπει η παράλληλη παραίτηση εκ μέρους ιδιωτών δανειστών να είναι σημαντική και πραγματική». Εν προκειμένω, η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται, κατά την Επιτροπή, καθόσον το χρέος της προσφεύγουσας έναντι του ιδιωτικού τομέα αντιπροσώπευε μόνον το 4,4 % του συνολικού χρέους της, το δε μέσο ποσοστό της διαγραφής χρεών εκ μέρους των ιδιωτών δανειστών ήταν σημαντικά κατώτερο από εκείνο των δημόσιων δανειστών. Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι οι δημόσιοι δανειστές απολαύουν «κάποιας προτεραιότητας στις διαδικασίες θέσεως υπό εκκαθάριση» και ότι οι σημαντικότατες απαιτήσεις του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως είχαν ενυπόθηκη εγγύηση. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το επιχείρημα το οποίο αντλεί το Βασίλειο της Ισπανίας από τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του ποσού των διαγραφών χρεών (βλ. ανωτέρω σκέψη 140) δεν είναι λυσιτελές.

150 Όσον αφορά το IFA, η Επιτροπή αμφιβάλλει αν, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού επιπέδου του χρέους της προσφεύγουσας, κατέστη δυνατό να αυξηθεί η αξία των μετοχών του οργανισμού αυτού στον βαθμό που προβάλλουν η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν προσκόμισαν, εν πάση περιπτώσει, ανάλυση βάσει αριθμητικών στοιχείων προς στήριξη της θέσεώς τους. Υπενθυμίζει ότι η κεφαλαιοποίηση των χρεών της επιχειρήσεως δεν πραγματοποιήθηκε επίσης σύμφωνα με το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή. Τέλος, αμφισβητεί τον λυσιτελή χαρακτήρα της αναφοράς στην απόφαση GEA.

151 Όσον αφορά τον οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, η Επιτροπή διατείνεται ότι οι ισπανικές αρχές δεν την είχαν ενημερώσει σχετικά με την ισχυροποίηση των ενυπόθηκων εγγυήσεων του οργανισμού αυτού. Διευκρινίζει ότι, στις παρατηρήσεις τους της 19ης Δεκεμβρίου 1997, οι εν λόγω αρχές ανέφεραν ότι ο οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως είχε παραχωρήσει διαγραφή χρεών ύψους 98,75 % αναφορικά με τις απλώς προνομιούχες απαιτήσεις του και είχε προβεί στην «απόσβεση» της οφειλής σχετικά με τις ενυπόθηκες απαιτήσεις του. Επιπλέον, παρατηρεί ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Ponsal, οι ισπανικές αρχές είχαν αποδείξει, βάσει αριθμητικών στοιχείων, ότι από όλους τους τρόπους θέσεως υπό εκκαθάριση που προέβλεπε η ισπανική νομοθεσία, εκείνος που επελέγη ήταν ο μόνος ο οποίος παρείχε τη δυνατότητα στους ανήκοντες στον δημόσιο τομέα δανειστές να εισπράξουν τουλάχιστον ένα τέταρτο του ποσού των απαιτήσεών τους. Εν προκειμένω όμως, ουδεμία ανάλυση αυτού του είδους, στηριζόμενη σε αριθμητικά στοιχεία, της προσκομίστηκε.

152 Όσον αφορά την παραχωρηθείσα από το Δημόσιο διαγραφή χρεών, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι ήταν αναλογικά χαμηλότερη από την παραχωρηθείσα από τους λοιπούς δημόσιους οργανισμούς, αλλά εκτιμά ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το «πλαίσιο του εντός του οποίου τοποθετείται ο συνολικός όγκος των απαιτήσεων των δημόσιων φορέων» (βλ. κατωτέρω σκέψη 155). Επαναλαμβάνει επιπλέον ότι η αναφορά στην απόφαση GEA δεν είναι εν προκειμένω λυσιτελής.

153 Όσον αφορά την Confederación Hidrográfica del Guadalquivir, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο οργανισμός αυτός αποτελούσε προνομούχο δανειστή και ότι η εκ μέρους του διαγραφή χρεών ήταν ισοδύναμη, αλλά όχι κατώτερη, εν σχέσει προς την παραχωρηθείσα από τους ιδιώτες δανειστές που είχαν μη προνομούχες απαιτήσεις ανάλογου ποσού.

154 Όσον αφορά το Ayuntamiento de Jaén και την Junta de Andalucía, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι δύο αυτοί οργανισμοί παρεχώρησαν διαγραφές χρεών σημαντικά υψηλότερες εκείνων που παρεχώρησαν οι ιδιώτες δανειστές. Προσθέτει ότι η Junta de Andalucía είχε ενυπόθηκη εγγύηση για ποσό 21 εκατομμυρίων ESP.

155 Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι διαγραφές χρεών που παρεχώρησαν οι διάφοροι δημόσιοι οργανισμοί πρέπει να εξεταστούν όχι ατομικώς, αλλά συνολικά, «βάσει του συνολικού όγκου των απαιτήσεων των δανειστών του δημόσιου τομέα εν σχέσει προς τις απαιτήσεις των ιδιωτών δανειστών και των θυσιών στις οποίες συνήνεσαν να υποβληθούν οι μεν και οι δε με την παραίτηση από τις αντίστοιχες απαιτήσεις τους». Συναφώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ιδίως ότι το μέσο ποσοστό της διαγραφής χρεών που παρεχώρησαν οι δανειστές του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένου του IFA, ήταν της τάξεως του 72,62 %, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ιδιωτών ποσοστών δεν ήταν παρά 59,58 %.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

156 Πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι ο ειδικός χαρακτήρας ενός κρατικού μέτρου, ήτοι ο επιλεκτικός χαρακτήρας του, αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά της

έννοιας της κρατικής ενισχύσεως κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, πρέπει να εξεταστεί αν το εν λόγω μέτρο συνεπάγεται ή όχι πλεονεκτήματα αποκλειστικά υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων τομέων δραστηριότητας (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψη 24, προμνημονευθείσα απόφαση Ecotrade, σκέψεις 40 και 41, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207, σκέψη 39).

157 Εν προκειμένω, το επιχείρημα που αντλούν η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας από το γεγονός ότι ο ισπανικός νόμος της 26ης Ιουλίου 1922 περί παύσεως των πληρωμών εισάγει διαδικασία γενικού χαρακτήρα, ισχύουσα για κάθε επιχείρηση που αντιμετωπίζει δυσχέρειες, είναι απορριπτέο. Αληθεύει μεν ότι αυτός ο νόμος δεν προορίζεται για επιλεκτική εφαρμογή υπέρ ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων ή τομέων δραστηριότητας, αλλά διαπιστώνεται ότι οι διαγραφές χρεών κατά των οποίων στρέφεται η Επιτροπή δεν απορρέουν αυτόματα από την εφαρμογή του εν λόγω νόμου, αλλά από την επιλογή, κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, των οικείων δημόσιων οργανισμών. Κατά τη νομολογία όμως, όταν ένας οργανισμός που χορηγεί οικονομικά πλεονεκτήματα διαθέτει διακριτική ευχέρεια η οποία του παρέχει τη δυνατότητα να καθορίζει τους δικαιούχους ή τις προϋποθέσεις του χορηγούμενου μέτρου, το μέτρο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει γενικό χαρακτήρα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 1999, C-256/97, DM Transport, Συλλογή 1999, σ. I-3913, σκέψη 27).

158 Το επιχείρημα που αντλείται εκ του ότι οι επίμαχες διαγραφές χρεών παραχωρήθηκαν στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας και σύμφωνα με το ισχύον ισπανικό δίκαιο δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν προβαίνει σε διάκριση των κρατικών παρεμβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς τους, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 2000, C-480/98, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8717, σκέψη 16, και προμνημονευθείσα απόφαση CETM κατά Επιτροπής, σκέψη 53).

159 Επιβάλλεται κατόπιν η υπόμνηση ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως, όπως ορίζεται στη Συνθήκη, έχει νομικό χαρακτήρα και πρέπει να ερμηνεύεται βάσει αντικειμενικών στοιχείων. Για τον λόγο αυτό, ο κοινοτικός δικαστής οφείλει, καταρχήν και λαμβανομένων υπόψη τόσο των συγκεκριμένων στοιχείων της διαφοράς της

οποίας επελήφθη όσο και του τεχνικού ή περίπλοκου χαρακτήρα των εκτιμήσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή, να ασκεί πλήρη έλεγχο του κατά πόσον ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2000, C-83/98 P, Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-3271, σκέψη 25).

160 Στην επίδικη απόφαση, για να εκτιμήσει αν οι διαγραφές χρεών συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή εφήρμοσε το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή, προβαίνοντας σε διάκριση μεταξύ της καταστάσεως του IFA και της καταστάσεως των λοιπών εμπλεκομένων δημόσιων οργανισμών.

161 Όσον αφορά τη διαγραφή χρεών εκ μέρους του IFA, η Επιτροπή έκρινε κατ' αρχάς ότι αυτή δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι «[ο οργανισμός αυτός] ενεργούσε με την ιδιότητα μετόχου [της προσφεύγουσας]» (αιτιολογική σκέψη 64 της επίδικης αποφάσεως). Εξέθεσε κατόπιν ότι «η συμπεριφορά του κράτους με την ιδιότητα του μετόχου ιδιοκτήτη πρέπει να διακρίνεται από τη συμπεριφορά του ως δημόσια αρχή [ως δημόσιας αρχής]» και ότι «οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και οι ιδιώτες μέτοχοί τους δεν έχουν τη δυνατότητα να διαγράφουν τα χρέη [τους] προς το κράτος», πριν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «η διαγραφή των εν λόγω χρεών» δεν ήταν σύμφωνη με το κριτήριο του ιδώτη επενδυτή (αιτιολογική σκέψη 64 της επίδικης αποφάσεως).

162 Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής στις οποίες αναφέρεται η προηγούμενη σκέψη στερούνται υποχρεωτικών νομικών αποτελεσμάτων δυνάμενων να επηρεάσουν τα συμφέροντα της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, όπως εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 64, 90 και 97 της επίδικης αποφάσεως, το ποσό της διαγραφής χρεών εκ μέρους του IFA δεν ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του συνολικού ποσού των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα, αυτό δε για να αποφευχθεί διπλή λογιστική εγγραφή. Η εν λόγω διαγραφή αφορούσε συγκεκριμένα τα δάνεια και τις εγγυήσεις που χορήγησε το IFA το 1993 και το 1994, που συμπεριλαμβάνονταν ήδη στον εν λόγω υπολογισμό. Επομένως, η διαγραφή χρεών εκ μέρους του IFA δεν καλύπτεται από κανένα άρθρο του διατακτικού της επίδικης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του βασίμου των ανωτέρω διαπιστώσεων.

163 Όσον αφορά τους λοιπούς δημόσιους οργανισμούς, η Επιτροπή στήριξε την εκτίμησή της στο αξίωμα κατά το οποίο, «για να προσαρμοστεί η παραίτηση των πιστώσεων του δημοσίου τομέα στα κριτήρια της ιδιωτικής επένδυσης [για να είναι σύμφωνη με το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή η παραίτηση από απαιτήσεις του δημοσίου τομέα] [...], η ταυτόχρονη διαγραφή χρεών με τους ιδιώτες πιστωτές [η ταυτόχρονη παραίτηση από απαιτήσεις εκ μέρους των ιδιωτών δανειστών] πρέπει να είναι ουσιαστική και πραγματική» (αιτιολογική σκέψη 65, στοιχείο γ', της επίδικης αποφάσεως· βλ. ανωτέρω σκέψη 149).

164 Η Επιτροπή συνέκρινε κατ' ουσίαν το συνολικό ποσό των απαιτήσεων του δημοσίου τομέα προς το συνολικό ποσό των απαιτήσεων εκ μέρους ιδιωτών, το μέσο ποσοστό διαγραφής χρεών εκ μέρους των δανειστών του δημόσιου τομέα προς το μέσο ποσοστό διαγραφής εκ μέρους των ιδιωτών δανειστών καθώς και τα προνόμια και υποθήκες που κατέχουν οι δανειστές του δημόσιου τομέα προς αυτά που κατέχουν οι ιδιώτες δανειστές (αιτιολογικές σκέψεις 65 και 66 της επίδικης αποφάσεως· βλ. ανωτέρω σκέψεις 149, 152 και 155). Διαπίστωσε κατά τον τρόπο αυτό ότι «το χρέος της [προσφεύγουσας] προς τον ιδιωτικό τομέα αντιπροσώπευε μόνο 4,4 % του συνολικού χρέους της» (αιτιολογικές σκέψεις 65, στοιχείο α', και 66, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της επίδικης αποφάσεως), ότι οι δανειστές του δημόσιου τομέα είχαν παραχωρήσει διαγραφές χρεών αναλογικά σημαντικότερες από τις παραχωρηθείσες εκ μέρους των ιδιωτών δανειστών (αιτιολογική σκέψη 66, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', της επίδικης αποφάσεως, και ανωτέρω σκέψη 155) και ότι, κατά γενικό κανόνα, οι δανειστές του δημόσιου τομέα, σε αντίθεση προς τους ιδιώτες δανειστές, ήταν «εξασφαλισμένοι ή εν πάση περιπτώσει, προνομιούχοι» ή, προκειμένου για τον οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, κατείχαν υποθήκη (αιτιολογικές σκέψεις 65, στοιχείο β', 66, πρώτο εδάφιο, στοιχεία γ' και δ', και 66, δεύτερο εδάφιο, της επίδικης αποφάσεως). Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα, βάσει των διαφόρων αυτών στοιχείων, ότι «η θυσία εκ μέρους των πιστωτών του Δημοσίου [ήταν] πολύ ουσιώδης, ενώ η θυσία εκ μέρους των ιδιωτών πιστωτών [ήταν] αμελητέα, ή και τελείως ανύπαρκη» (αιτιολογική σκέψη 66, δεύτερο εδάφιο, της επίδικης αποφάσεως) και ότι, κατά συνέπεια, οι διαγραφές χρεών εκ μέρους των δημοσίων οργανισμών δεν ανταποκρίνονταν προς το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή.

165 Η μέθοδος που εφάρμοσε κατά τον τρόπο αυτό η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση είναι απρόσφορη και, επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

166 Πρώτον, το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν οι απαιτήσεις των δημόσιων οργανισμών εντός του συνολικού ποσού των χρεών μιας επιχειρήσεως αντιμετωπίζουσας δυσχέρειες δεν μπορεί να συνιστά, καθεαυτό, έναν καθοριστικό παράγοντα για να

εκτιμηθεί αν οι διαγραφές χρεών που παραχωρούνται από τους εν λόγω οργανισμούς στην επιχείρηση ενέχουν στοιχεία κρατικής ενισχύσεως. Συγκεκριμένα, η λήψη υπόψη του συντελεστή αυτού, κατά τρόπο τόσο αποφασιστικό όπως εν προκειμένω εκ μέρους της Επιτροπής, θα είχε ως αποτέλεσμα να περιορίζει αδικαιολόγητα τις δυνατότητες ρυθμίσεως του χρέους μιας επιχειρήσεως αντιμετωπίζουσας δυσχέρειες όταν το συνολικό ποσό των απαιτήσεων του δημόσιου τομέα υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσό των ιδιωτικών απαιτήσεων. Αντιστρόφως, στην περίπτωση κατά την οποία το συνολικό ποσό των ιδιωτικών απαιτήσεων υπερβαίνει εκείνο των απαιτήσεων του δημόσιου τομέα, ένα μέτρο ρυθμίσεως του χρέους λαμβανόμενο από δημόσιο οργανισμό δεν θα μπορούσε παρά δυσχερώς να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση.

167 Δεύτερον, και εν πάση περιπτώσει, προσήκει η διαπίστωση ότι, παραχωρώντας τις επίμαχες διαγραφές χρεών, οι εν λόγω δημόσιοι οργανισμοί δεν όφειλαν να συμπεριφερθούν ως δημόσιοι επενδυτές των οποίων η επένδυση θα έπρεπε να παραβληθεί, κατά πάγια νομολογία (προμνημονευθείσα απόφαση DM Transport, σκέψη 24), προς τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή ο οποίος επιδιώκει μια διαρθρωτική πολιτική, γενική ή κλαδική, με γνώμονα την προοπτική μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας των επενδυομένων κεφαλαίων. Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει στην πραγματικότητα να παραβληθούν προς ιδιώτη δανειστή ο οποίος προσπαθεί να επιτύχει την επιστροφή των οφειλομένων ποσών εκ μέρους οφειλέτη που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 1999, C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-2459, σκέψη 46, και την προμνημονευθείσα απόφαση DM Transport, σκέψη 24).

168 Όταν μια επιχείρηση που αντιμετωπίζει σημαντική επιδείνωση της χρηματοοικονομικής καταστάσεώς της προτείνει στους δανειστές της μια συμφωνία, ή μια σειρά συμφωνιών, για τη ρύθμιση του χρέους της, ώστε να βελτιωθεί η κατάστασή της και να αποφευχθεί η θέση της υπό εκκαθάριση, κάθε δανειστής πρέπει να προβεί σε επιλογή μεταξύ, αφενός, του ποσού που του προσφέρεται στο πλαίσιο της προτεινόμενης συμφωνίας και, αφετέρου, του ποσού που εκτιμά ότι μπορεί να ανακτήσει κατά το πέρας της ενδεχόμενης θέσεως της επιχειρήσεως υπό εκκαθάριση. Η επιλογή του επηρεάζεται από σειρά παραγόντων, όπως η ιδιότητά του ως ενυπόθηκου, προνομιούχου ή εγχειρόγραφου δανειστή, η φύση και η έκταση των ενδεχομένων ασφαλειών που κατέχει, η αξιολόγηση των πιθανοτήτων εξυγιάνσεως της επιχειρήσεως καθώς και το κέρδος που θα επεκόμιζε σε περίπτωση εκκαθαρίσεως. Αν αποδεικνυόταν, παραδείγματος χάριν, ότι, στην περίπτωση εκκαθαρίσεως μιας επιχειρήσεως, η αξία των στοιχείων του ενεργητικού της επιτρέπει την ικανοποίηση μόνον των ενυπόθηκων και προνομιούχων απαιτήσεων, οι εγχειρόγραφες απαιτήσεις ουδεμία αξία θα είχαν. Σε τέτοια κατάσταση, το γεγονός ότι ένας εγχειρόγραφος δανειστής δέχεται να παραιτηθεί από την ικανοποίηση σημαντικού μέρους της απαιτήσεώς του δεν συνιστά πραγματική θυσία.

169 Από τα ανωτέρω προκύπτει ιδίως ότι, εφόσον δεν είναι γνωστοί οι παράγοντες που καθορίζουν τις αντίστοιχες αξίες των επιλογών που προσφέρονται στους δανειστές, το απλό γεγονός ότι υφίσταται προφανής δυσαναλογία μεταξύ των ποσών από τα οποία παραιτήθηκαν οι διάφορες κατηγορίες δανειστών δεν επιτρέπει, καθεαυτό, τη συναγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την αιτία που τους ώθησε να δεχθούν τις προτεινόμενες διαγραφές χρεών.

170 Εν προκειμένω, απέκειτο κατά συνέπεια στην Επιτροπή να καθορίσει, για καθένα από τους επιλεκόμενους δημόσιους οργανισμούς, και λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τους προεκτεθέντες παράγοντες, αν η διαγραφή χρεών την οποία παρεχώρησε ήταν προφανώς σημαντικότερη από εκείνη την οποία θα είχε παραχωρήσει ένας ιδιώτης δανειστής ο οποίος ευρίσκεται, έναντι της προσφεύγουσας, σε κατάσταση συγκρίσιμη προς εκείνη του οικείου δημόσιου οργανισμού και επιδιώκει να ανακτήσει τα ποσά που του οφείλονται (προμνημονευθείσα απόφαση DM Transport, σκέψη 25).

171 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε τέτοια ανάλυση. Αρκέστηκε, κατ' ουσίαν, στο να εκτιμήσει τη συνολική κατάσταση των δανειστών του δημόσιου τομέα σε σχέση προς την κατάσταση των ιδιωτών δανειστών, συνάγοντας αποφασιστικά συμπεράσματα από την απλή σύγκριση μεταξύ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων των δανειστών του δημόσιου τομέα και του συνολικού ποσού των ιδιωτικών απαιτήσεων και μεταξύ του μέσου ποσοστού διαγραφής χρεών εκ μέρους των δανειστών του δημόσιου τομέα και του αντίστοιχου ποσοστού των ιδιωτών δανειστών, καθώς και από τη διαπίστωση ότι οι δανειστές του δημόσιου τομέα, σε αντίθεση προς την πλειονότητα των ιδιωτών δανειστών, κατείχαν προνόμια ή και υποθήκες. Παρά το ότι η προφανής δυσαναλογία μεταξύ των αντιστοίχων διαγραφών χρεών εκ μέρους των δανειστών του δημόσιου τομέα και των ιδιωτών δανειστών μπορεί να αποτελεί ένδειξη περί της υπάρξεως ενδεχομένης κρατικής ενισχύσεως, το στοιχείο αυτό, καθεαυτό, δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωσή της να εξετάσει αν, ενόψει των συνθηκών της συγκεκριμένης περιπτώσεως, οι παραχωρηθείσες από τους δανειστές του δημόσιου τομέα διαγραφές χρεών βαίνουν πέραν αυτού που δικαιολογείται από τις εμπορικές απαιτήσεις και επομένως μπορούν να εξηγηθούν μόνον από τη βούληση να χορηγηθεί ένα πλεονέκτημα στην οικεία επιχείρηση.

172 Παραδείγματος χάριν, η κατάσταση του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως αποδεικνύει ότι η ανελαστική προσέγγιση που υιοθετεί η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Από την αιτιολογική σκέψη 43 της αποφάσεως αυτής

προκύπτει ότι ο εν λόγω οργανισμός κατείχε ενυπόθηκες εγγυήσεις για ποσό 630 εκατομμυρίων ESP, ότι το συνολικό ποσό της απαιτήσεώς του ανερχόταν περίπου σε 1,479 δισεκατομμύρια ESP και ότι η διαγραφή χρεών που παρεχώρησε ανερχόταν σε 789,938 εκατομμύρια ESP. Από τη δικογραφία προκύπτει επιπλέον ότι ο οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως ήταν προνομιούχος δανειστής όσον αφορά το τελευταίο αυτό ποσό. Με άλλους λόγους, η είσπραξη από την οποία παραιτήθηκε δεν αφορούσε παρά τις μη ενυπόθηκες απαιτήσεις του. Το κατά πόσον ένας ιδιώτης δανειστής θα είχε παραχωρήσει διαγραφή χρεών επί των μη ενυπόθηκων απαιτήσεών του εξαρτάται ουσιαστικά από το κατά πόσο η θέση υπό εκκαθάριση της οικείας επιχειρήσεως θα του είχε παράσχει τη δυνατότητα να ανακτήσει σημαντικότερο μέρος των εν λόγω απαιτήσεων. Με άλλους λόγους, ο πραγματικός χαρακτήρας των θυσιών στις οποίες συνήνεσε να υποβληθεί εν προκειμένω ο οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως είναι συνάρτηση του μέτρου κατά το οποίο θα είχαν ικανοποιηθεί οι προνομιούχες απαιτήσεις σε περίπτωση εκκαθαρίσεως της επιχειρήσεως.

173 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί των λοιπών επιχειρημάτων που προβάλλουν οι διάδικοι, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να θεωρηθεί βάσιμος. Κατά συνέπεια, τα άρθρα 1 και 3 της επίδικης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθούν καθόσον αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπό τη μορφή διαγραφής χρεών από κρατικούς οργανισμούς.

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών κατά τη γενική ανάλυση των διαφόρων μέτρων

Επιχειρήματα των διαδίκων

174 Η προσφεύγουσα, αναφερόμενη στα επιχειρήματα που ανέπτυξε προς στήριξη των πέντε πρώτων λόγων ακυρώσεως, ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε προφανή πλάνη, η οποία επηρεάζει την επίδικη απόφαση στο σύνολό της, εκτιμώντας ότι τα δάνεια και οι εγγυήσεις που χορηγήθηκαν το 1993 και το 1994 δεν εντάσσονται στα προηγουμένως εγκριθέντα γενικά καθεστώτα ενισχύσεων και μη προβαίνοντας σε

διάκριση έναντι των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από τον Μάιο του 1995, μη θεωρώντας τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου του 1995 ως ενισχύσεις για τη διάσωση της επιχειρήσεως κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών, εκτιμώντας ότι το σχέδιο αναδιαρθρώσεως προέβλεπε αύξηση των παραγωγικών της δυνατοτήτων, κρίνοντας μη συμβατές με την κοινή αγορά τις διαγραφές χρεών που παρεχώρησαν οι δημόσιοι οργανισμοί, προβαίνοντας σε μια, υπηρετούσα σκοπιμότητες, ερμηνεία των οικονομικών της αποτελεσμάτων και του ενδιαφέροντος που εξεδήλωσαν τρίτοι για την εξαγορά της, προβαίνοντας σε εσφαλμένη ανάλυση του περιεχομένου και των αποτελεσμάτων του σχεδίου αναδιαρθρώσεως και μη λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της επαρχίας Jaén.

175 Το Βασίλειο της Ισπανίας εκθέτει ότι η επίδικη απόφαση στηρίζεται σε σειρά στοιχείων ανακριβών και ατελών.

176 Πρώτον, υποστηρίζει ότι, στην αιτιολογική σκέψη 15 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή διακρίνει εσφαλμένα σχέση αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της κινήσεως της διοικητικής διαδικασίας από την Επιτροπή και των διαγραφών χρεών που παρεχώρησαν οι δημόσιοι οργανισμοί.

177 Δεύτερον, στην αιτιολογική σκέψη 18, στοιχείο α', της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή παραλείπει να αναφέρει ότι η παραγωγή της προσφεύγουσας αντιπροσώπευε μόνον το 2,4 % της παραγωγής των 50 πρώτον εγχώριων επιχειρήσεων και το 0,7 % της εγχώριας παραγωγής.

178 Τρίτον, κατά την εκτίμηση πάντοτε του Βασιλείου της Ισπανίας, στην αιτιολογική σκέψη 19 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή αφήνει εσφαλμένα να εννοηθεί ότι, στις 31 Δεκεμβρίου 1997, η οικογένεια Molina ανέκτησε αυτοδικαίως και χωρίς αντιπαροχή την πλήρη κυριότητα των μετοχών της προσφεύγουσας.

179 Τέταρτον, η Επιτροπή παραβλέπει το γεγονός ότι το επιτόκιο των δανείων που χορηγήθηκαν στις 24 Οκτωβρίου 1995 είχε μεταβληθεί αναδρομικά.

180 Πέμπτον, η Επιτροπή δεν διευκρινίζει, στην αιτιολογική σκέψη 27 της επίδικης αποφάσεως, ότι τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με την παραγωγή της προσφεύγουσας το 1995 αφορούσαν περίοδο σοβαρής κρίσεως.

181 Έκτον, η Επιτροπή αφήνει να εννοηθεί, στις αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 32 της επίδικης αποφάσεως, ότι οι εισφορές κεφαλαίων πραγματοποιήθηκαν μέσω διαρκούς καταβολής χρηματικών πόρων, ατάκτως και παρά πάσα λογική, ενώ αποτελούσαν αυστηρή εφαρμογή του σχεδίου αναδιαρθρώσεως.

182 Έβδομον, ο πίνακας που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 33 της επίδικης αποφάσεως δεν εμφαίνει τα στοιχεία αναφορικά με τους τέσσερις πρώτους μήνες του έτους 1997, ενώ τα στοιχεία αυτά μαρτυρούσαν βελτίωση της καταστάσεως της επιχειρήσεως.

183 Όγδοον, στην αιτιολογική σκέψη 34 της επίδικης αποφάσεως περιλαμβάνονται αξιολογικές εκτιμήσεις αναφορικά με τις προβλέψεις του σχεδίου αναδιαρθρώσεως.

184 Ένατον, στην αιτιολογική σκέψη 35 της επίδικης αποφάσεως παραλείπεται η αναφορά ορισμένων σημαντικών στοιχείων σχετικά με την κατάσταση των διαφόρων παραγωγικών μονάδων της προσφεύγουσας την 31η Δεκεμβρίου 1996.

185 Δέκατον, στην αιτιολογική σκέψη 37 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή ουδόλως αναφέρεται στις «προσπάθειες [...] των ισπανικών αρχών να αποδείξουν ότι δεν υφίστατο διαρθρωτικώς πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό στην αγορά εντός της οποίας [η προσφεύγουσα] ασκούσε τις δραστηριότητές της και ότι η επίπτωση επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών ήταν ανύπαρκτη».

186 Ενδέκατον, στην αιτιολογική σκέψη 46 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν διευκρινίζει ότι η μονάδα παραγωγής ζωοτροφών παρήγε μόνον 20 000 τόνους ετησίως ούτε ότι οι ισπανικές αρχές είχαν επικαλεστεί την απόφαση 94/173.

187 Δωδέκατον, στην αιτιολογική σκέψη 48 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν αποδίδει το ακριβές περιεχόμενο του εγγράφου των ισπανικών αρχών της 16ης Μαρτίου 1998. Επιπλέον, δεν μνημονεύονται οι ανεπίσημες συνεδριάσεις μεταξύ της Επιτροπής και των ισπανικών αρχών ούτε το έγγραφο της 2ας Ιουλίου 1998, στο οποίο οι τελευταίες αναφέρονται στο ενδιαφέρον που εξεδήλωσαν ορισμένες επιχειρήσεις για την εξαγορά της προσφεύγουσας.

188 Δέκατον τρίτον, στην αιτιολογική σκέψη 50 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή αποσιωπά τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έγγραφο των ισπανικών αρχών της 21ης Οκτωβρίου 1998 και αποδεικνύουν την καλή κατάσταση της επιχειρήσεως. Επιπλέον, η Επιτροπή αναφέρεται μόνο στους όρους της προσφοράς που υπέβαλε ένας από τους δυνητικούς αγοραστές, χωρίς να διευκρινίζει ότι η διαδικασία πωλήσεως είχε κινηθεί τηρουμένων των κανόνων δημοσιότητας και ανταγωνισμού, ούτε ότι οι ισπανικές αρχές είχαν συντονίσει τις ενέργειές τους με τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

189 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο έκτος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

190 Διαπιστώνεται ότι, στο πλαίσιο λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από προφανή πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλούνται σειρά επιχειρημάτων επί συγκεκριμένων σημείων, τα οποία είτε εξετάστηκαν ήδη στην παρούσα απόφαση είτε είναι παντελώς αλυσιτελή.

191 Παραδείγματος χάριν, όσον αφορά τις διάφορες αιτιάσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα (ανωτέρω σκέψη 174), αυτές απερρίφθησαν ήδη ως αβάσιμες στο πλαίσιο των πέντε πρώτων λόγων ακυρώσεως.

192 Όσον αφορά τις αιτιάσεις που προβάλλει το Βασίλειο της Ισπανίας (ανωτέρω σκέψεις 176 έως 188), η πρώτη, η δεύτερη, η έβδομη, η δωδέκατη και η δέκατη τρίτη είναι αλυσιτελείς ή αβάσιμες από άποψη πραγματικών περιστατικών. Οι λοιπές αιτιάσεις απερρίφθησαν ήδη ως αβάσιμες στο πλαίσιο της εξετάσεως των πέντε πρώτων λόγων ακυρώσεως.

193 Κατά συνέπεια, ο έκτος λόγος ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α; της Συνθήκης

Επιχειρήματα των διαδίκων

194 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι τόσο το στοιχείο α' όσο και το στοιχείο γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 92 της Συνθήκης παρέχουν τη δυνατότητα στην Επι-

τροπή να κρίνει συμβατές με την κοινή αγορά ενισχύσεις προοριζόμενες να ευνοήσουν την ανάπτυξη μειονεκτουσών περιοχών. Εκθέτει ότι η επαρχία Jaén ευρίσκεται σε περιοχή με χαμηλή δημογραφική πυκνότητα, στην οποία το βιοτικό επίπεδο είναι εξαιρετικά χαμηλό και στην οποία επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση. Η παύση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως θα είχε ως συνέπεια, στην εν λόγω επαρχία, την καταστροφή του οικείου βιομηχανικού τομέα και τη σημαντικότατη μείωση της ικανότητας παραγωγής αγαθών.

195 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι απέκλεισε τη δυνατότητα εφαρμογής, στην περίπτωσή της, της παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο στοιχείο α' της ανωτέρω διατάξεως, χωρίς να προβάλει άλλη αιτιολογία πλην του ότι «πρόκειται για ενίσχυση προφανώς [κυρίως] τομεακού χαρακτήρα» (αιτιολογική σκέψη 104 της επίδικης αποφάσεως). Η χρήση του όρου «προφανώς» [κυρίως] δεν αποκλείει, πράγματι, να μπορεί η ενίσχυση να έχει επίσης περιφερειακό χαρακτήρα.

196 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη, μακροχρονίως, της οικείας περιφέρειας. Επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την πρακτική της Επιτροπής αναφορικά με τη λήψη των συναφών αποφάσεων, αυτό προϋποθέτει την αποκατάσταση της αποδοτικότητας της οικείας επιχειρήσεως, η οποία είναι αναμφισβήτητη εν προκειμένω.

197 Το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι η επαρχία Jaén είχε ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ανεργίας είναι αρκετό για να εγκριθεί η χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης. Υπογραμμίζει ότι η χορήγηση των ενισχύσεων στην προσφεύγουσα είχε ως μόνο στόχο να αποφευχθεί η εξαφάνιση 500 θέσεων εργασίας σε μια εξαιρετικά μειονεκτούσα περιφέρεια. Εκτιμά ότι η Επιτροπή, αποκλείοντας την εφαρμογή της ανωτέρω διατάξεως για τον λόγο ότι «οι εν λόγω ενισχύσεις δεν προβλέφθηκαν ως περιφερειακές ενισχύσεις για νέες επενδύσεις ή για τη δημιουργία απασχόλησης ούτε για την αντιστάθμιση ελλείψεων σε υποδομές κατά τρόπο οριζόντιο για το σύνολο των επιχειρήσεων της περιφέρειας», δεν ακολούθησε συνεκτική συλλογιστική ούτε αιτιολόγησε επαρκώς τα συμπεράσματά της. Συγκεκριμένα, με την προμνημονευθείσα απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, Ισπανία κατά Επιτροπής, η Επιτροπή έκρινε ότι το γεγονός ότι ενισχύσεις χορηγούνται βάσει ad hoc αποφάσεων δεν μπορεί να αποκλείσει τον χαρακτηρισμό τους ως περιφερειακών ενισχύσεων.

198 Η Επιτροπή, παραπέμποντας στα επιχειρήματα που ανέπτυξε στο πλαίσιο του τρίτου λόγου ακυρώσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 76), εκτιμά ότι ο έβδομος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

199 Κατά το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης, μπορούν να θεωρηθούν ως συμβατές με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση».

200 Όπως εκτέθηκε ήδη ανωτέρω στη σκέψη 48, η Επιτροπή έχει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στον τομέα του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης, ο δε έλεγχος του κοινοτικού δικαστή πρέπει, συναφώς, να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων και της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, καθώς και της απουσίας προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας.

201 Η Επιτροπή ενημέρωσε επανειλημμένα τα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους σχετικά με τα κριτήρια που είχε την πρόθεση να εφαρμόζει αναφορικά με την εξέταση του συμβατού των κρατικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα με την κοινή αγορά, κατ' εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α' και γ', της Συνθήκης. Συγκέντρωση και αποσαφήνιση των κριτηριών αυτών περιλαμβάνεται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, που δημοσιεύθηκαν το 1998 (ΕΕ C 74, σ. 9).

202 Στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές αναφέρεται ότι οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα «διαφέρουν από τις άλλες κατηγορίες δημόσιων ενισχύσεων (ενισχύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη, το περιβάλλον ή τις προβληματικές επιχειρήσεις),

καθώς προορίζονται για συγκεκριμένες περιοχές με συγκεκριμένο στόχο την ανάπτυξή τους». Προβλέπεται επίσης ότι «στόχος των περιφερειακών ενισχύσεων είναι η ανάπτυξη των μειονεκτουσών περιοχών διά μέσου της υποστήριξης των επενδύσεων και της δημιουργίας απασχόλησης στο πλαίσιο μιας διαρκούς και βιώσιμης ανάπτυξης».

203 Επιπλέον, στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα προβλέπονται τα εξής:

«Οι ad hoc ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεμονωμένες επιχειρήσεις, ή οι ενισχύσεις που περιορίζονται σε έναν μόνον τομέα δραστηριότητας, ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά, ενώ η επίδρασή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να είναι πολύ περιορισμένη. Οι ενισχύσεις αυτές εγγράφονται [εντάσσονται], γενικά, στο πλαίσιο μιας βιομηχανικής πολιτικής και αποκλίνουν από το πνεύμα της πολιτικής των περιφερειακών ενισχύσεων καθαυτής. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική των περιφερειακών ενισχύσεων πρέπει να παραμένει ουδέτερη έναντι της κατανομής των παραγωγικών πόρων στους διάφορους τομείς και οικονομικές δραστηριότητες. Η Επιτροπή θεωρεί ότι εφόσον δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, οι ενισχύσεις αυτές δεν πληρούν τα κριτήρια που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

Επομένως, οι εν λόγω ενισχύσεις θα χορηγούνται κατ' αρχήν μόνο για πολυτομεακά και ανοικτά καθεστώτα ενισχύσεων, που αφορούν συγκεκριμένη περιοχή και καλύπτουν το σύνολο των επιχειρήσεων στους υπόψη τομείς.»

204 Τέλος, στην υποσημείωση αριθ. 10 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών αναφέρεται ότι «[ό]σον αφορά τις ενισχύσεις ad hoc υπέρ προβληματικών επιχειρήσεων, αυτές διέπονται από ειδικούς κανόνες και δεν λαμβάνονται [θεωρούνται] ως περιφερειακές ενισχύσεις καθεαυτές».

205 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ανεφάρμοστη την παρέκκλιση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης, αφού διαπίστωσε ότι «οι εν λόγω ενισχύσεις δεν προβλέφθηκαν ως περιφερειακές ενισχύσεις για νέες επενδύσεις ή για τη δημιουργία απασχόλησης ούτε για την αντιστάθμιση ελλείψεων σε υποδομές κατά τρόπο οριζόντιο για το σύνολο των επιχειρήσεων της περιφέρειας, αλλά ως ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση της συγκεκριμένης επιχείρησης» και ότι, «[κ]ατά συνέπεια, πρόκειται για ενίσχυση προφανώς τομεακού χαρακτήρα που πρέπει να αξιολογηθεί σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', γεγονός που δεν σημαίνει ότι στο πλαίσιο αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη περιφερειακά ζητήματα» (αιτιολογική σκέψη 104).

206 Οι διαπιστώσεις αυτές είναι σύμφωνες με τις ανωτέρω υπομνησθείσες αρχές των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και στηρίζονται σε επαρκώς αιτιολογημένη και συνεκτική συλλογιστική.

207 Επιπλέον, είναι βάσιμες από άποψη πραγματικών περιστατικών, καθόσον από την εξέταση των πέντε πρώτων λόγων ακυρώσεως προκύπτει ότι, πλην των διαγραφών χρεών που παρεχώρησαν οι δημόσιοι οργανισμοί, ορθά η Επιτροπή θεώρησε τις επίμαχες ενισχύσεις ως συγκεκριμένες ενισχύσεις, έχουσες ως αποκλειστικό στόχο να επιτρέψουν στην επιχείρηση να διατηρηθεί σε λειτουργία.

208 Πρέπει επιπλέον να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το σημείο 3.2.3 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν δεσχέρειες (βλ. ανωτέρω σκέψη 109), η Επιτροπή, κατά την εκτίμηση των ενισχύσεων για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως, έλαβε πλήρως υπόψη το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είναι εγκατεστημένη σε μειοκεντούσα περιοχή (ανωτέρω σκέψεις 110 έως 114).

209 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι επίμαχες ενισχύσεις δεν μπορούσαν να τύχουν της παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση της διατάξεως αυτής είναι απορριπτέος.

Επί του ογδόου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από την απουσία επιπτώσεως επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών και από την έλλειψη συναφούς αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

210 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι επίμαχες ενισχύσεις ήταν ικανές να επηρεάσουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Προβάλλουν επιπλέον την έλλειψη συναφούς αιτιολογήσεως της επίδικης αποφάσεως.

211 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι η επιχείρηση κατείχε μόνον το 0,8 % της ισπανικής αγοράς προϊόντων κρέατος και ότι οι εξαγωγές της στην Κοινότητα ήταν ασήμαντες. Επαναλαμβάνει ότι, σε εκτέλεση του σχεδίου αναδιαρθρώσεως, έλαβε σειρά μέτρων μειώσεως του παραγωγικού της δυναμικού ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις θα αλλοιώσουν στο ελάχιστο δυνατό τους όρους των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

212 Το Βασίλειο της Ισπανίας προβάλλει επίσης ότι η Επιτροπή περιορίστηκε να εξετάσει τον όγκο των εισαγωγών και των εξαγωγών για τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο των δραστηριοτήτων της προσφεύγουσας. Διατείνεται ότι, αν η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη τη θέση της επιχειρήσεως στις διάφορες αγορές στις οποίες ασκεί τη δραστηριότητά της και το γεγονός ότι δεν εξάγει στην Κοινότητα, θα είχε κατ' ανάγκη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 92 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω.

213 Το Βασίλειο της Ισπανίας διατυπώνει επιπλέον τις ακόλουθες αιτιάσεις:

— στον πίνακα που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 67 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή περιορίζεται στην επανάληψη των δηλώσεων των ισπανικών αρχών σχετικά με τις εισαγωγές και εξαγωγές ορισμένων προϊόντων κατά το 1997 και αποσιωπά το γεγονός ότι οι συναλλαγές αυτές πραγματοποιήθηκαν με τρίτες χώρες·

— η Επιτροπή δεν διευκρινίζει τον λόγο επιλογής του έτους 1997 ως έτους αναφοράς.

214 Επιπλέον, το Βασίλειο της Ισπανίας εκθέτει ότι, όπως προκύπτει από την ανάλυση της νομολογίας, η απλή αναφορά του γεγονότος ότι το οικείο κράτος μέλος εισάγει και εξάγει το εν λόγω προϊόν δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Η Επιτροπή όφειλε να παραθέσει στοιχεία, ιδίως, σχετικά με την κατάσταση της οικείας αγοράς, το μερίδιο της εγχώριας και κοινοτικής αγοράς που κατέχει η προσφεύγουσα και τα εμπορικά ρεύματα των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Ιανουαρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3809, της 13ης Μαρτίου 1985, 296/82 και 318/82, Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809, της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 901, της 7ης Ιουνίου 1988, 57/86, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2855, της 13ης Ιουλίου 1988, 102/87,

Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067, της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, προμνημονευθείσα απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1997, Ισπανία κατά Επιτροπής, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-717).

215 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις αιτιολογήσεως που θέτει η νομολογία.

216 Επισημαίνει ότι η επίδικη απόφαση περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία επί των συναλλαγών μεταξύ της Ισπανίας και των λοιπών κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα που εμπίπτουν στις δραστηριότητες της προσφεύγουσας. Προσθέτει ότι, κατά τη νομολογία, ούτε το περιορισμένο μέγεθος του μεριδίου της αγοράς που κατέχει η ωφελούμενη επιχείρηση ούτε το γεγονός ότι αυτή δεν μετέχει στις εξαγωγές αποκλείουν την ενδεχόμενη επίπτωση των ενισχύσεων επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών (προμνημονευθείσα απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 40). Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι το 1997 επελέγη ως έτος αναφοράς διότι ήταν το τελευταίο έτος για το οποίο υφίσταντο πλήρη στατιστικά στοιχεία και διότι, εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία σχετικά με τα προηγούμενα έτη ήταν ανάλογα. Τέλος, παρατηρεί ότι, στην επίδικη απόφαση, προέβη επίσης στην ανάλυση του γεγονότος ότι υφίστατο διαρθρωτικώς πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό σε ορισμένους από τους τομείς στους οποίους ασκούσε τη δραστηριότητά της η προσφεύγουσα.

217 Στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, αναφερόμενη στην προμνημονευθείσα απόφαση Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, η Επιτροπή προσθέτει αφενός ότι δεν είχε την υποχρέωση να προβεί σε εξαιρετικά λεπτομερή οικονομική ανάλυση βάσει αριθμητικών στοιχείων, εφόσον είχε εκθέσει για ποιον λόγο ήταν πρόδηλη η επίπτωση επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών, αφετέρου δε ότι, όταν, όπως εν προκειμένω,

οι ενισχύσεις δεν της έχουν κοινοποιηθεί, δεν έχει την υποχρέωση να αποδείξει τις πραγματικές επιπτώσεις των ενισχύσεων αυτών επί του ανταγωνισμού και επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

218 Στην αιτιολογική σκέψη 67 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή επισημαίνει κατ' αρχάς ότι «οι ενισχύσεις αυτές στρεβλώνουν ή δύνανται να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό» και ότι «ευνοούν προφανώς [την προσφεύγουσα] σε σύγκριση με τις λοιπές επιχειρήσεις του κλάδου που δεν έτυχαν αυτών των ενισχύσεων». Στην ίδια αιτιολογική σκέψη, η Επιτροπή αναφέρει κατόπιν ότι, «εάν ληφθεί υπόψη, αφενός, η αξία των συναλλαγών των προϊόντων στα οποία δραστηριοποιείται [η προσφεύγουσα] το 1997 και, αφετέρου, η ισπανική παραγωγή σε σύγκριση με την παραγωγή των λοιπών κρατών μελών, παρατηρούμε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών στο μέτρο που ευνοούν την εθνική παραγωγή εις βάρος της παραγωγής των λοιπών κρατών μελών». Προς στήριξη των τελευταίων αυτών διαπιστώσεων, η Επιτροπή παραθέτει πίνακα στον οποίο εμφαίνονται, για καθέναν από τους τομείς στους οποίους ασκεί τη δραστηριότητά της η προσφεύγουσα και για το έτος 1997, ο όγκος και η αξία των εισαγωγών και των εξαγωγών μεταξύ της Ισπανίας και των λοιπών κρατών μελών.

219 Είναι αναμφισβήτητο ότι, σε καθέναν από τους τομείς στους οποίους ασκεί τη δραστηριότητά της, η προσφεύγουσα ευρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έλαβαν κρατικές ενισχύσεις και ότι οι επίμαχες ενισχύσεις της εξασφάλισαν ένα σημαντικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις επιχειρήσεις αυτές. Είναι επίσης αναντίρρητο ότι ο ανταγωνισμός στους τομείς αυτούς έχει κοινοτική διάσταση και, ιδίως, ασκείται μεταξύ των ισπανικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων των λοιπών κρατών μελών. Προσήκει συναφώς η επισήμανση ότι οι επικρίσεις που διατυπώνει το Βασίλειο της Ισπανίας έναντι του πίνακα ο οποίος περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 67 της επίδικης αποφάσεως είναι παντελώς αδικαιολόγητες. Συγκεκριμένα, από το έγγραφο που κοινοποίησε η Επιτροπή ως παράρτημα 4 των παρατηρήσεών της επί του υπομνήματος παρεμβάσεως προκύπτει, αφενός, ότι τα

περιλαμβανόμενα στον εν λόγω πίνακα στοιχεία αφορούν πράγματι το ενδοκοινοτικό εμπόριο και όχι τις συναλλαγές με τρίτες χώρες και, αφετέρου, ότι η επιλογή ως έτους αναφοράς όχι του 1997 αλλά άλλου έτους θα είχε οδηγήσει στις ίδιες διαπιστώσεις.

220 Κατά πάγια όμως νομολογία, όταν κρατική ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση μιας επιχειρήσεως σε σχέση με άλλες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στα πλαίσια των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι συναλλαγές αυτές επηρεάζονται από την ενίσχυση (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 13, σκέψη 11, και της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 47). Επιπλέον, μια ενίσχυση είναι δυνατό να επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο και να νοθεύει τον ανταγωνισμό έστω και αν η ωφελούμενη επιχείρηση, η οποία ανταγωνίζεται επιχειρήσεις από άλλα κράτη μέλη, δεν μετέχει η ίδια στις διασυνοριακές δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, όταν κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση σε επιχείρηση, η εγχώρια προσφορά μπορεί να διατηρείται στο ίδιο επίπεδο ή και να αυξάνεται, με συνέπεια να μειώνονται οι δυνατότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους ή να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην αγορά αυτού του κράτους μέλους (προμνημονευθείσες αποφάσεις της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 40, και της 17ης Ιουνίου 1999, Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 47). Το επιχείρημα που αντλούν η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας εκ του ότι η επιχείρηση ασκεί αποκλειστικά ή κυρίως τις δραστηριότητές της στο εθνικό επίπεδο είναι συνεπώς αλυσιτελές. Το επιχείρημα αυτό είναι κατά μείζονα λόγο απορριπτέο διότι σε ορισμένους από τους οικείους τομείς υφίσταται διαρθρωτικώς πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό (βλ. ανωτέρω σκέψη 91).

221 Η προσφεύγουσα και το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορούν επίσης να αντλήσουν επιχείρημα από το, κατά τους ισχυρισμούς τους, περιορισμένο μερίδιο της αγοράς που κατέχει η επιχείρηση στους οικείους τομείς. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, το σχετικά περιορισμένο μέγεθος της λαμβάνουσας κρατική ενίσχυση επιχειρήσεως δεν αποκλείει a priori το ενδεχόμενο να επηρεάζονται οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών (προμνημονευθείσες αποφάσεις της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 43, και της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 42).

222 Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω, η Επιτροπή ορθά κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών επηρεάστηκαν από τη χορήγηση των επίμαχων ενισχύσεων.

223 Η αιτίαση περί ανεπαρκούς αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως όσον αφορά την προϋπόθεση των επιπτώσεων επί των διακρατικών συναλλαγών είναι επίσης απορριπτέα.

224 Συγκεκριμένα, η αιτιολογική σκέψη 67 της επίδικης αποφάσεως, στην οποία αναφέρεται η ανωτέρω σκέψη 218, περιλαμβάνει συνοπτική αλλά επαρκή έκθεση των πραγματικών περιστατικών και των νομικών εκτιμήσεων που ελήφθησαν υπόψη κατά την εξέταση της προϋποθέσεως αυτής. Τα στοιχεία αυτά παρέχουν τη δυνατότητα στην προσφεύγουσα και στο επιληφθέν δικαστήριο να γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι οι επίμαχες ενισχύσεις πληρούσαν την εν λόγω προϋπόθεση.

225 Εξάλλου, δεν απέκειτο στην Επιτροπή να προβεί σε οικονομική ανάλυση όσον αφορά την πραγματική κατάσταση των οικείων τομέων, το μερίδιο της αγοράς που κατείχε η προσφεύγουσα, τη θέση των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και τα εμπορικά ρεύματα των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών, εφόσον εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους οι επίμαχες ενισχύσεις νόθευαν τον ανταγωνισμό και επηρέαζαν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών (προμνημονευθείσες αποφάσεις Philip Morris κατά Επιτροπής, σκέψεις 9 έως 12, και Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, σκέψη 67).

226 Επισημαίνεται επιπλέον ότι, σε περίπτωση ενισχύσεων παρανόμως χορηγηθεισών, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει τις πραγματικές επιπτώσεις των ενισχύσεων αυτών στον ανταγωνισμό και στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Συγκεκριμένα, μια τέτοια υποχρέωση θα είχε ως συνέπεια να ευνοούνται τα κράτη μέλη που

χορηγούν ενισχύσεις κατά παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποιήσεως του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, εις βάρος εκείνων που κοινοποιούν τις ενισχύσεις κατά το στάδιο του σχεδιασμού τους (προμνημονευθείσες αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 33, και Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, σκέψη 67).

227 Εν κατακλείδι, ο όγδοος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος στο σύνολό του.

Επί των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που ζητεί η προσφεύγουσα

228 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο να διατάξει την προσκόμιση του πρωτοτύπου της γνωμοδοτήσεως των δικαστικών ελεγκτών που περιλαμβάνεται ως παράρτημα 1 στο υπόμνημα απαντήσεως, στην περίπτωση κατά την οποία ο αυθεντικός χαρακτήρας της θα ετίθετο υπό αμφισβήτηση, καθώς και του συνόλου των εγγράφων που συγκέντρωσε η Επιτροπή από την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας.

229 Η Επιτροπή αντιτίθεται στο αίτημα αυτό.

230 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι έχει επαρκώς διαφωτιστεί από τη δικογραφία και κρίνει ότι δεν συντρέχει κατά συνέπεια λόγος να προβεί στη λήψη των αιτούμενων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

231 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του μέρους του διατακτικού της επίδικης αποφάσεως το οποίο ακυρώνεται, θα εκτιμηθούν δίκαια οι συνθήκες της παρούσας υποθέσεως με την απόφαση ότι η Επιτροπή θα φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και το 30 % των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα και ότι η προσφεύγουσα θα φέρει το 70 % των εξόδων της.

232 Το Βασίλειο της Ισπανίας θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα, σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει το άρθρο 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως 1999/484/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ισπανική Κυβέρνηση στην επιχείρηση Hijos de Andrés Molina SA (HAMSA).

2) Ακυρώνει το άρθρο 3 της αποφάσεως 1999/484 καθόσον επιβάλλει την υποχρέωση στο Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπό τη μορφή διαγραφής χρεών από κρατικούς οργανισμούς.

3) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

4) Η Επιτροπή φέρει τα έξοδά της και το 30 % των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα.

5) Το Βασίλειο της Ισπανίας φέρει τα έξοδά του.

Lindh García-Valdecasas Cooke

Βηλαράς Forwood

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 2002.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Η Πρόεδρος

P. Lindh